

Iris Oifigiúil

an Aontais Eorpaigh

An t-eagrán Gaeilge

Reachtaíocht

Clár	I	<i>Gníomhartha arna mbunú ar Chonarthaí CE/CEFA a bhfuil a bhfoilsíú éigeantach</i>	
		RIALACHÁIN	
	★	Rialachán (CE) Uimh. 1370/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2007 maidir le seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí d'iarnród agus de bhóthar agus lena n-aisghairtear Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69 agus Rialachán (CEE) Uimh. 1107/70 ón gComhairle	1
	★	Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2007 maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid	14
	★	Rialachán (CE) Uimh. 1372/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2007 lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 577/98 ón gComhairle maidir le suirbhé samplach ar an bhfórsa saothair a eagrú sa Chomhphobal ⁽¹⁾	42

(¹) Téacs atá ábhartha maidir leis an LEE

I

(Gníomhartha arna mbunú ar Chonarthaí CE/CEFA a bhfuil a bhfoilsíú éigeantach)

RIALACHÁIN

**RIALACHÁN (CE) UIMH. 1370/2007 Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE
an 23 Deireadh Fómhair 2007**

**maidir le seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí d'iarnród agus de bhóthar agus lena n-aisghairtear
Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69 agus Rialachán (CEE) Uimh. 1107/70 ón gComhairle**

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 71 agus Airteagal 89 de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún,

Ag féachaint don Tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa (1),

Ag féachaint don Tuairim ó Choiste na Réigiúin (2),

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar síos in Airteagal 251 den Chonradh (3),

De bharr an méid seo a leanas:

(1) Daingnítear le hAirteagal 16 den Chonradh an áit atá ag seirbhísí lena ngabhann leas eacnamaíoch i gcoitinne i gcomhluachanna an Aontais.

(2) Leagtar síos le hAirteagal 86(2) den Chonradh go mbeidh gnóthais arb é a gcúram seirbhísí ar mhaithe leis an leas eacnamaíoch i gcoitinne a oibriú faoi réir rialacha an Chonartha, go háirithe na rialacha iomaíochta, sa mhéid nach dtiocfaidh de na rialacha sin a chur i bhfeidhm bac, ó dhlí ná ó ghníomh, ar chomhlíonadh an chúraim áirithe a sanadh dóibh.

(1) IO C 195, 18.8.2006, lch. 20.

(2) IO C 192, 16.8.2006, lch. 1.

(3) Tuairim ó Pharlaimint na hEorpa an 14 Samhain 2001 (IO C 140 E, 13.6.2002, lch. 262), Comhsheasamh ón gComhairle an 11 Nollaig 2006 (IO C 70 E, 27.3.2007, lch. 1) agus Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa an 10 Bealtaine 2007. Cinneadh ón gComhairle an 18 Meán Fómhair 2007.

(3) Tá Airteagal 73 den Chonradh ina *lex specialis* i ndáil le hAirteagal 86(2). Bunaítear leis na rialacha is infheidhme maidir le cúiteamh as oibleagáidí seirbhíse poiblí in iompar intíre.

(4) Is iad bunchuspóirí an Pháipéir Bháin ón gCoimisiún an 12 Meán Fómhair 2001, 'Beartas iompair na hEorpa don bhliain 2010: tráth an chinnidh', seirbhísí sábháilte, éifeachtacha, ardchaighdeán iompair do phaisinéirí a ráthú trí iomaíocht rialaithe, agus trédhearcacht agus feidhmiú seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí a bheith á ráthú freisin, ag féachaint d'fhachtóirí sóisialta, comhshaoil agus forbraíochta réigiúnaí, nó coinníollacha sonracha taraife a thairiscint do chatagóirí áirithe taistealaithe, amhail pin-sinéirí, agus chun deireadh a chur le héagothromaíochtaí idir ghnóthais iompair ó Bhallstáit éagsúla a bhféadfadh saobhthaí substaintiúla iomaíochais eascairt astu.

(5) Faoi láthair, tá go leor de na seirbhísí iompair intíre do phaisinéirí a éilítear ar mhaithe leis an leas eacnamaíoch i gcoitinne nach féidir a oibriú ar bhonn tráchtála. Ní foláir go mbeadh údarás inniúla na mBallstát in ann gníomhú chun a áirithiú go ndéanfaí seirbhísí den sórt sin a sholáthar. Áireofar na meicníochtaí seo a leanas ar na meicníochtaí a fhéadfaidh siad a úsáid chun a áirithiú go ndéanfar seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí a sholáthar: cearta eisiacha a dhámhachtain d'oibreoirí seirbhísí poiblí, cútímh airgeadais a dheonú d'oibreoirí seirbhísí poiblí agus rialacha ginearálta a shainiú d'oibriú iompair phoiblí is infheidhme maidir leis na hoibreoirí uile. Má roghnaíonn na Ballstáit, i gcomhréir leis an Rialachán seo, rialacha ginearálta áirithe a eisiamh óna raon feidhme, ba cheart go mbeadh feidhm ag an réimeas ginearálta do státchabhair.

- (6) Tá reachtaíocht tugtha isteach ag líon mór Ballstát lena bhforáiltear do dhámhachtain ceart eisiach agus conarthaí seirbhíse poiblí i gcuid dá margadh iompair phoiblí ar a laghad, ar bhonn nósanna imeachta dámhachtana iomaíochá trédhearcacha agus córa. Mar thoradh air sin, tá forbairt shuntasach tagtha ar an trádáil idir Bhallstáit agus tá líon oibreoirí seirbhíse poiblí ag soláthar seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí anois i níos mó ná aon Bhallstát amháin. De bharr forbairtí atá tagtha ar an reachtaíocht náisiúnta, áfach, tá éagothromaíochtaí sna nósanna imeachta atá á gcur i bhfeidhm agus tá éiginnteacht dhlíthiúil ann maidir le cearta oibreoirí seirbhíse poiblí agus dualgais na n-údarás inniúil. I dtaca le Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69 ón gComhairle an 26 Meitheamh 1969 maidir le gníomhaíocht ó Bhallstáit maidir leis na h-oibreachaí ag gné dhílis iad den choincheap atá ann de sheirbhís phoiblí san iompar d'iaránróid, de bhóthar agus d'uiscebhealaí intíre ⁽¹⁾, ní dhéileáilann sé leis an dóigh ina bhfuil conarthaí seirbhíse poiblí le dámhachtain sa Chomhphobal ná, go háirithe, leis na himthosca inar cheart iad a chur amach ar thairiscintí iomaíochá. Ba cheart, dá bhrí sin, creat dlí an Chomhphobail a thabhairt cothrom le dáta.
- (7) Léiríonn staidéir a rinneadh agus taithí na mBallstát i gcás ina raibh iomaíocht ann ar feadh roinnt blianta in earnáil an iompair phoiblí go mbíonn seirbhíse níos tarraingtí agus níos nuálaí ar phraghas níos ísle ann mar thoradh ar thabhairt isteach na hiomaíochta rialaithe idir oibreoirí, ach na coimircí iomchuí a bheith ann, agus nach móide go gcuireann sé sin bac ar chomhlíonadh na gcúraimí sonracha a sannadh d'oibreoirí seirbhíse poiblí. Thacaigh an Chomhairle Eorpach leis an gcur chuige sin faoin bpróiseas ar a dtugtar Próiseas Liospóin an 28 Márta 2000 lenar iarradh ar an gCoimisiún, ar an gComhairle agus ar na Ballstáit, i gcomhréir lena gcumhachtaí faoi seach, 'dlús a chur leis an léirscaoileadh i réimsí ar nós ... réimse an iompair'.
- (8) Ba cheart, maidir le margáí iompair do phaisinéirí a bhfuil dírialú déanta orthu agus nach bhfuil aon chearta eisiacha ag baint leo, go ligfí dóibh a dtréithe agus a modhanna feidhme a choimeád, sa mhéid go mbeidh siad ar comhréir le ceanglais an Chonartha.
- (9) Ionas go mbeifear in ann a gcuid seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí a eagrú ar an gcaoi is fearr a fheildh do riachtanais an phobail, ní foláir go mbeadh na húdaráis inniúla go léir in ann a n-oibreoirí seirbhíse poiblí a roghnú go neamhshrianta, ag cur leasanna fiontar beag agus meánmhéide san áireamh, faoi na coinníollacha a shonraítear sa Rialachán seo. Chun a ráthú go gcuirfeadh i bhfeidhm prionsabal na trédhearcachta, prionsabal na córa comhionainne ar oibreoirí atá in iomaíocht lena chéile agus prionsabal na coimhdeachta, nuair a dheonófar cúiteamh nó cearta eisiacha, tá sé fíor-riachtanach go ndéanadh conradh seirbhíse poiblí idir an t-údarás inniúil agus an t-oibreoir seirbhíse poiblí a roghnaíodh sainiú ar chineál na n-oibreachaí seirbhíse poiblí agus ar an luach saothair a comhaontaíodh. Féadfaidh foirm nó tuairisc an chonartha athrú i gcomhréir le córais dlí na mBallstát.
- (10) Contrártha do Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69, a leathnaíonn a raon feidhme chuig seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí d'uiscebhealaí intíre, ní mheastar gur inmholta go bhfolódh an Rialachán seo dámhachtain conarthaí seirbhíse poiblí san earnáil shonrach sin. Tá eagrú seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí d'uiscebhealaí intíre agus, sa mhéid nach bhfuil siad folaithe ag dlí sonracha Comhphobail, d'uiscí farraige náisiúnta, dá bhrí sin faoi réir chomhlíonadh phrionsabail ghinearálta an Chonartha, mura roghnóidh Ballstáit an Rialachán seo a chur i bhfeidhm maidir leis na hearnálacha sonracha sin. Ní choisceann forálacha an Rialacháin seo comhtháthú seirbhíse uiscebhealaí intíre agus uiscí farraige náisiúnta i ngréasán leitheadach poiblí uirbeach, fobhailteach nó réigiúnach iompair do phaisinéirí.
- (11) Contrártha do Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69, a leathnaíonn a raon feidhme chuig seirbhíse iompair lastais, ní mheastar gur inmholta go bhfolódh an Rialachán seo dámhachtain conarthaí seirbhíse poiblí san earnáil shonrach sin. Trí bliana tar éis teacht i bhfeidhm don Rialachán seo, ba cheart, dá bhrí sin, go mbeadh eagrú seirbhíse iompair lastais faoi réir chomhlíonadh phrionsabail ghinearálta an Chonartha.
- (12) Is cuma, ó thaobh dhlí an Chomhphobail de, an ag gnóthais phoiblí nó ag gnóthais phríobháideacha atá na seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí á n-oibriú. Tá an Rialachán seo bunaithe ar phrionsabal na neodrachtachta maidir leis an gcóras úinéireachta maoine dá dtagraítear in Airteagal 295 den Chonradh, ar phrionsabal shaoirse na mBallstát chun seirbhíse lena mbaineann leas eacnamaíoch i gcoitinne a shainiú, prionsabal dá dtagraítear in Airteagal 16 den Chonradh, agus ar phrionsabal na coimhdeachta agus na comhréireachta dá dtagraítear in Airteagal 5 den Chonradh.
- (13) Tá seirbhíse áirithe ann, a mbíonn nasc acu go minic le bonneagar sonracha, a oibrítear go príomha de bhrí gur ábhar spéise iad go stairiúil nó de bharr an luach atá leo ó thaobh na turasoireachta de. Ós léir nach ionann cuspóir na n-oibríochtaí sin agus soláthar iompair phoiblí do phaisinéirí, ní gá dá bhrí sin go mbeidís á rialú leis na rialacha ná leis na nósanna imeachta is infheidhme maidir le ceanglais seirbhíse poiblí.
- (14) I gcás ina mbeidh na húdaráis inniúla freagrach as an ngréasán iompair phoiblí a eagrú, seachas oibriú iarbhir na seirbhíse iompair, féadfaidh sé sin réimse iomlán de ghníomhaíochtaí agus de dhualgais eile a fholú a gcaithfidh na húdaráis inniúla a bheith saor chun iad a chomhlíonadh iad féin nó chun iad a chur de chúram go hiomlán nó go páirteach ar thríú páirtí.

⁽¹⁾ IO L 156, 28.6.1969, lch. 1. Rialachán arna leasú go deireanach le Rialachán (CEE) Uimh. 1893/91 (IO L 169, 29.6.1991, lch. 1).

- (15) Féadfaidh dúnadh an mhargaidh ar feadh tréimhse atá níos faide ná mar is gá a bheith mar thoradh ar chonarthaí fadtéarmacha, rud a bhaineann de shochair an bhrú iomaíoch. Chun saobhtaí iomaíochta a laghdú, agus caighdeán na seirbhísí a áirithiú ag an am céanna, ba cheart srian a bheith le ré conarthaí seirbhíse poiblí. D'fhéadfadh leathnú na gconarthaí sin a bheith faoi réir aiseolais dearfaigh ó úsáideoirí. Sa chomhthéacs sin is gá foráil a dhéanamh chun conarthaí seirbhíse poiblí a leathnú de tréimhse nach mó ná leath na ré a bhí iontu i dtosach i gcás ina mbeidh ar an oibreoir seirbhíse poiblí infheistíocht a dhéanamh i sócmhainní a bhfuil tréimhse eisceachtúil dímheasa ag baint leo agus, mar gheall ar na saintréithe speisialta atá acu agus na srianta speisialta atá orthu, i gcás na réigiún is forimeallaí, mar a shonraítear in Airteagal 299 den Chonradh. Ina theannta sin, i gcás ina ndéanfaidh oibreoir seirbhíse poiblí infheistíochtaí i mbonneagar nó i rothra agus i bhfeithiclí atá eisceachtúil sa mhéid go bhfuil méideanna móra cistí i gceist leo agus ar choinníoll gur tar éis nós imeachta chóir, iomaíoch tairiscintí a dhéanfar an conradh a dhámhachtain, ba chóir go bhféadfaí síneadh níos faide fós a chur le tréimhse an chonartha.
- (16) I gcás ina mbeidh athrú oibreora seirbhíse poiblí i gceist le tabhairt i gcrích conartha seirbhíse poiblí, ba cheart go mbeadh sé de shaoirse ag na húdaráis inniúla a iarraidh ar an oibreoir seirbhíse poiblí a roghnaíodh forálacha Threoir 2001/23/CE ón gComhairle an 12 Márta 2001 maidir le comhfhogasú a dhéanamh ar dhlíthe na mBallstát a bhaineann le cearta fostaithe a choimirciú i gcás aistriú gnóthas nó gnóthaí nó cuid de ghnóthais nó de ghnóthaí (*) a chur i bhfeidhm. Ní choisctear leis an Treoir sin ar Bhallstáit coinníollacha aistriithe ceart fostaithe a choimirciú seachas na cearta sin a fholáitear le Treoir 2001/23/CE agus dá bharr sin, i gcás inar iomchuí, caighdeán shóisialta a chur san áireamh a bhunaítear le dlíthe, le rialacháin nó le forálacha riaracháin náisiúnta nó le comhaontuithe comhchoiteanna nó comhaontuithe a thugtar i gcrích idir pháirtithe sóisialta.
- (17) I gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta, beidh sé de shaoirse ag údaráis inniúla critéir shóisialta agus cháilíochtúla a bhunú chun caighdeán cháilíochta a chothabháil agus a ardú d'oibleagáidí seirbhíse poiblí, mar shampla i dtaca le coinníollacha fosta oibre, le cearta paisinéirí, le riachtanais daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe nó le cosaint comhshaoil, le slándáil na bpaisinéirí agus na bhfostaithe agus i dtaca le hoibleagáidí i ndáil le comhaontuithe comhchoiteanna agus le rialacha agus comhaontuithe eile a bhaineann le háiteanna oibre agus le cosaint shóisialta san áit a gcuirtear an tseirbhís ar fáil. Ba chóir go mbeadh sé de shaoirse ag údaráis inniúla caighdeán shonracha cáilíochta seirbhíse agus caighdeán shonracha shóisialta a fhorchur chun téarmaí comórtais trédhearcacha agus inchomparáide idir oibreoirí a áirithiú agus chun baol na dumpála sóisialta a sheachaint.
- (18) Faoi réir fhorálacha ábhartha an dlí náisiúnta, féadfaidh aon údarás áitiúil nó, murar ann dó, aon údarás náisiúnta a roghnú a chuid seirbhísí poiblí iompair féin do phaisinéirí a chur ar fáil sa limistéar atá á riaradh aige nó iad a chur de chúram ar oibreoir inmheánach gan tairiscintí iomaíocha a iarraidh. Ní mór rialú docht a dhéanamh ar an rogha féinsoláthair sin, áfach, chun cothrom na féinne a áirithiú do chách. Ba cheart don údarás inniúil nó don ghrúpa údarás a bhfuil seirbhísí comhtháite poiblí iompair do phaisinéirí á soláthar aige, i dteannta a chéile nó trína chomhaltaí, an rialú riachtanach sin a dhéanamh. Ina theannta sin, ba cheart go dtoirmiscfí ar údarás inniúil a bhfuil a chuid seirbhísí iompair féin á soláthar aige nó ar oibreoir inmheánach páirt a ghlacadh i nósanna imeachta iomaíocha tairiscintí lasmuigh de chríoch an údaráis sin. Ba cheart go mbeadh sé de chead ag an údarás a rialaíonn an t-oibreoir inmheánach a thoirmeasc ar an oibreoir sin páirt a ghlacadh i dtairiscintí iomaíocha a eagraítear laistigh dá chríoch. Ní chuireann srianta ar ghníomhaíochtaí oibreora inmheánaigh isteach ar an bhféidearthacht go ndéanfaí conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain go díreach i gcás ina mbaineann siad le hiompar d'iarnród, cé is moite de mhodhanna eile rianbhunaithe ar nós meitreo nó trambhealaí. Thairis sin, ní choisceann dámhachtain dhíreach conarthaí seirbhíse poiblí d'iarnróid throma an fhéidearthacht go ndéanfaidh údaráis inniúla conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain d'oibreoir inmheánach do sheirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí ar mhodhanna eile rianbhunaithe ar nós meitreo agus trambhealaí.
- (19) Féadfaidh fochonraitheoireacht rannchuidiú le hiompar poiblí níos éifeachtaí do phaisinéirí agus cuirfidh sé ar chumas gnóthas a bheith rannpháirteach, seachas an t-oibreoir seirbhíse poiblí ar deonaíodh an conradh seirbhíse poiblí dó. Ar a shon sin, d'fhonn an úsáid is fearr is féidir a bhaint as cistí poiblí, ba chóir go mbeadh na húdaráis inniúla in ann na rialacha mionsonraithe a chinneadh maidir le fochonraitheoireacht a dhéanamh ar a gcuid seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí, go háirithe i gcás seirbhísí arna bhfeidhmiú ag oibreoir inmheánach. Thairis sin, níor chóir go gcoiscfí ar fhochonraitheoir páirt a ghlacadh i dtairiscintí iomaíocha ar chríoch aon údaráis inniúil. Ní foláir roghnú fochonraitheora ag údarás inniúil nó ag a oibreoir inmheánach a dhéanamh i gcomhréir le dlí an Chomhphobail.
- (20) I gcás ina roghnóidh údarás poiblí seirbhís leasa ghinearálta a chur de chúram ar thríú páirtí, ní mór dó an t-oibreoir seirbhíse poiblí a roghnú i gcomhréir leis an dlí Comhphobail maidir le conarthaí poiblí agus lamháltais, mar a bhunaítear le hAirteagail 43 go 49 den Chonradh é, agus i gcomhréir le prionsabal na trédhearcachta agus le prionsabal na córa comhionainne. Ní dhéanfaidh forálacha an Rialacháin seo dochar, go háirithe, do na hoibleagáidí is infheidhme maidir le húdaráis poiblí de bhua na dtreo-racha maidir le dámhachtain conarthaí poiblí i gcás ina dtiocfaidh conarthaí seirbhíse poiblí laistigh dá raon feidhme.

(*) IO L 82, 22.3.2001, I ch. 16.

- (21) Ba chóir go ráthófaí cosaint dhlíthiúil éifeachtúil, ní amháin do na dhámhachtainí a thagann faoi raon feidhme Threoir 2004/17/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 31 Márta 2004 lena gcomhordaítear na nósanna imeachta um sholáthar de chuid eintiteas a oibríonn in earnálacha an uisce, an fhuinnimh, an iompair agus na seirbhísí poist⁽¹⁾ agus faoi raon feidhme Threoir 2004/18/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 31 Márta 2004 maidir leis na nósanna imeachta um dhámhachtain conarthaí oibreacha poiblí, conarthaí soláthair phoiblí agus conarthaí seirbhíse poiblí a chomhordú⁽²⁾, ach freisin do chonarthaí eile arna ndámhachtain faoin Rialachán seo. Tá gá le nós imeachta athbhreithnithe éifeachtúil agus ba chóir go mbeadh sé inchomparáide de réir mar is cuí leis na nósanna imeachta a bhaineann le hábhar a leagtar amach i dTreoir 89/665/CEE ón gComhairle an 21 Nollaig 1989 maidir le comhordú a dhéanamh ar dhlíthe, ar rialacháin agus ar fhorálacha riaracháin a bhaineann le cur i bhfeidhm nósanna imeachta athbhreithnithe ar dhámhachtain conarthaí soláthair phoiblí agus oibreacha poiblí⁽³⁾ agus i dTreoir 92/13/CEE ón gComhairle an 25 Feabhra 1992 lena gcomhordaítear na dlíthe, na rialacháin agus na forálacha riaracháin a bhaineann le rialacha an Chomhphobail maidir le nósanna imeachta soláthair na n-eintiteas atá ag oibriú in earnálacha an uisce, an fhuinnimh, an iompair agus na teileachumarsáide a chur i bhfeidhm⁽⁴⁾.
- (22) Éilítear in iarratais áirithe ar thairiscintí ar na húdaráis inniúla sainiú agus cur síos a dhéanamh ar chórais chasta. Ba cheart, dá bhrí sin, go mbeadh sé de chumhacht ag na húdaráis sin, agus conarthaí á ndámhachtain acu i gcásanna den sórt sin, mionsonraí a chaibidil le cuid de na hoibreoírí ionchasacha seirbhísí poiblí nó leo go léir tar éis do na tairiscintí a bheith tíolactha.
- (23) Níor cheart go mbeadh iarratais ar thairiscintí éigeantach do dhámhachtain conarthaí seirbhíse poiblí i gcás ina mbainfidh an Conradh le méideanna beaga nó le hachair ghearra. I dtaca leis sin, ba cheart go gcuirfeadh méideanna móra nó achair fhada ar chumas údarás inniúil leasanna speisialta fiontar beag agus meánmhéide a chur san áireamh. Níor cheart go gceadófaí d'údarás inniúla conarthaí nó gréasáin a roinnt chun córas tairiscintí a sheachaint.
- (24) Nuair atá an baol ann go gcuirfí isteach ar sholáthar seirbhísí, ba cheart go mbeadh sé de chumhacht ag na húdaráis inniúla bearta éigeandála gearrthéarmacha a thabhairt isteach go dtí go ndéanfar Conradh nua seirbhíse poiblí a dhámhachtain a bheith ag teacht leis na coinníollacha dhámhachtana uile a leagtar síos sa Rialachán seo.
- (25) Tarraingíonn cúrsaí iompair phoiblí paisinéirí d'iarnród anuas saincheisteanna sonracha maidir le hualach infheistíochta agus costas bonneagair. I Márta 2004, thíolaic an Coimisiún togra le haghaidh Treoir 91/440/CEE ón gComhairle an 29 Iúil 1991 maidir le forbairt ar iarnróid an Chomhphobail⁽⁵⁾ a leasú chun rochtain a áirithiú do ghnóthais uile iarnróid an Chomhphobail ar bhonneagar na mBallstát go léir chun críche seirbhísí idirnáisiúnta do phaisinéirí a oibriú. Is é aidhm an Rialacháin seo creat dlí a bhunú do chúiteamh agus/nó do chearta eisiacha maidir le conarthaí seirbhíse poiblí seachas an margadh do sheirbhísí iarnróid a oscailt tuilleadh.
- (26) I gcás seirbhísí poiblí, ceadaíonn an Rialachán seo do gach údarás inniúil, laistigh de chomhthéacs conartha seirbhíse poiblí, a rogha oibreoir seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí a phiocadh. I bhfianaise na ndifríochtaí atá idir na bealaí a n-eagraíonn Ballstáit a gcríocha ina leith sin, féadfar a cheadú go dlisteanach d'údarás inniúla conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain go díreach do thaisteal d'iarnród.
- (27) Ba cheart an cúiteamh a dheonaíonn na húdaráis inniúla chun na costais a thabhaítear i gcomhlíonadh oibleagáidí seirbhíse poiblí a ríomh ar dhóigh a choisfidh an róchúiteamh. I gcás ina mbeartóidh údarás inniúil Conradh seirbhíse poiblí a dhámhachtain gan é a chur amach ar thairiscint iomaíoch, ba cheart dó rialacha mionsonraithe a urramú freisin lena n-áiritheofar go mbeidh méid an chúitimh iomchuí agus lena léireofar gur mian leis go mbeadh an tseirbhís éifeachtach agus ar ardchaighdeán.
- (28) Ach breathnú go hionchuí ar na héifeachtaí a bheadh ag comhlíonadh na n-oibleagáidí seirbhíse poiblí ar an éileamh ar sheirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí sa scéim ríomha a leagtar amach san Iarscríbhinn, féadfaidh an t-údarás inniúil agus an t-oibreoir seirbhíse poiblí a chruthú gur seachnaíodh an róchúiteamh.
- (29) D'fhonn conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain, seachas bearta éigeandála agus conarthaí a bhaineann le hachair ghearra, ba cheart do na húdaráis inniúla na bearta is gá a dhéanamh chun a fhógairt, bliain roimh ré ar a laghad, go bhfuil rún acu conarthaí den sórt sin a dhámhachtain, ionas go mbeidh deis ag oibreoírí ionchasacha seirbhísí poiblí freagairt.
- (30) Ba cheart conarthaí seirbhíse poiblí a dhéantar a dhámhachtain go díreach a bheith faoi réir trédhearachta breise.

(1) IO L 134, 30.4.2004, lch. 1. Treoir arna leasú go deireanach le Treoir 2006/97/CE ón gComhairle (IO L 363, 20.12.2006, lch. 107).

(2) IO L 134, 30.4.2004, lch. 114. Treoir arna leasú go deireanach le Treoir 2006/97/CE ón gComhairle.

(3) IO L 395, 30.12.1989, lch. 33. Treoir arna leasú le Treoir 92/50/CEE (IO L 209, 24.7.1992, lch. 1).

(4) IO L 76, 23.3.1992, lch. 14. Treoir arna leasú go deireanach le Treoir 2006/97/CE.

(5) IO L 237, 24.8.1991, lch. 25. Treoir arna leasú go deireanach le Treoir 2006/103/CE (IO L 363, 20.12.2006, lch. 344).

- (31) Ós rud é go mbeidh am ag teastáil ó na húdaráis inniúla agus ó na hoibreoirí seirbhísí poiblí chun oiriúnú d'fhorálacha an Rialacháin seo, ba cheart foráil a dhéanamh do shocruithe idirthréimhseacha. D'fhonn conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain de réir a chéile ar comhréir leis an Rialachán seo, ba cheart do Bhallstáit tuarascáil ar dhul chun cinn a sholáthar don Choimisiún laistigh de shé mhí tar éis an chéad leath den idirthréimhse. Féadfaidh an Coimisiún bearta iomchuí a bheartú ar bhonn na dtuarascálacha sin.
- (32) I rith na hidirthréimhse, féadfaidh na húdaráis inniúla forálacha an Rialacháin seo a chur i bhfeidhm ag tráthanna difriúla. D'fhéadfadh sé, dá bhrí sin, i rith na tréimhse sin, go ndéanadh oibreoirí seirbhísí poiblí ó mhargaí nach ndéanann forálacha an Rialacháin seo difear fópach d'obair tairiscintí a chur isteach ar chonarthaí seirbhíse poiblí i margaí a osclaíodh níos luaithe don iomaíocht rialaithe. Chun aon éagothromaíocht in oscailt an mhargaidh iompair phoiblí a sheachaint, trí ghníomhaíocht chomhréireach, ba cheart go mbeadh na húdaráis inniúla in ann tairiscintí a dhiúltú, sa dara leath den idirthréimhse, ó ghnóthais ar mó ná leath luach na seirbhísí iompair poiblí a fheidhmíonn siad luach na seirbhísí nach bhfuil á ndéonú i gcomhréir leis an Rialachán seo, ar choinníoll go ndéanfar é sin a chur i bhfeidhm gan idirdhealú agus go gcinnfear é sula ndéanfar iarratas ar thairiscintí.
- (33) I míreanna 87 go 95 den bhreithiúnas a thug sí an 24 Iúil 2003 i gCás C-280/00 Altmark Trans GmbH⁽¹⁾, rialaigh Cúirt Bhreithiúnais na gComhphobal Eorpach nach ionann cúiteamh as seirbhís phoiblí agus buntáiste de réir bhrí Airteagal 87 den Chonradh, ar choinníoll go gcomhlíonfar ceithre choinníoll charnacha. Nuair nach gcomhlíonfar na coinníollacha sin agus go gcomhlíonfar na coinníollacha ginearálta do chur i bhfeidhm Airteagal 87(1) den Chonradh, is ionann cúiteamh seirbhíse poiblí agus státchabhair agus beidh sé faoi réir Airteagail 73, 86, 87 agus 88 den Chonradh.
- (34) D'fhéadfadh sé gur ghá cúiteamh as seirbhísí poiblí in earnáil na seirbhísí iompair intíre do phaisinéirí ionas go bhfeidhmeodh na gnóthais atá freagrach as seirbhísí poiblí ar bhonn na bprionsabal agus faoi na coinníollacha a cheadaíonn dóibh a gcúraimí a chur i gcrích. Féadfaidh an cúiteamh sin a bheith ar comhréir leis an gConradh de bhun Airteagal 73 faoi choinníollacha áirithe. I dtosach báire, ní foláir é a dheonú chun a áirithiú go soláthrófar seirbhísí ar seirbhísí leasa i gcoitinne iad de réir bhrí an Chonartha. Thairis sin, ionas go seachnófar saobhtaí iomaíochta gan údar, ní fhéadfaidh sé dul thar an méid is gá chun na glanchostais a thabhaítear i gcomhlíonadh na n-oibleagáidí seirbhíse poiblí a chlúdach, ag cur san áireamh an t-ioncam a ghintear dá bharr sin agus brabús réasúnta.
- (35) Dá bhrí sin, féadfar cúiteamh arna dheonú ag na húdaráis inniúla i gcomhréir le forálacha an Rialacháin seo a dhíolmhú ón gceanglas réamhfhógra a thabhairt atá in Airteagal 88(3) den Chonradh.
- (36) Gabhann an Rialachán seo ionad Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69, agus ba cheart dá bhrí sin an Rialachán sin a aisghairm. I gcás seirbhísí poiblí iompair lastais, cabhróidh idirthréimhse trí bliana leis an gcúiteamh nach mbeidh údaraithe ag an gCoimisiún i gcomhréir le hAirteagail 73, 86, 87 agus 88 den Chonradh a chéimniú amach. Aon chúiteamh a dheonaítear i ndáil le soláthar seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí seachas na seirbhísí sin a fholaítear leis an Rialachán seo a bhfuil baol ann go measfar go mbeadh cabhair ó Stát i gceist leis de réir bhrí Airteagal 87(1) den Chonradh, ba cheart dó forálacha Airteagail 73, 86, 87 agus 88 den Chonradh a chomhlíonadh, lena n-áirítear aon léiriú ábhartha de chuid Chúirt Bhreithiúnais na gComhphobal Eorpach, go háirithe an rialú a thug sí i gCás C-280/00 Altmark Trans GmbH. Agus cásanna den sórt sin á scrúdú aige, ba cheart don Choimisiún dá bhrí sin, prionsabail a chur i bhfeidhm atá cosúil leis na prionsabail a leagtar síos sa Rialachán seo, nó i gcás inar iomchuí, reachtaíocht eile a chur i bhfeidhm i réimse seirbhísí leasa eacnamaíoch i gcoitinne.
- (37) Folaítear leis an Rialachán seo raon feidhme Rialachán (CEE) Uimh. 1107/70 ón gComhairle an 4 Meitheamh 1970 maidir le cúnaimh a dheonú d'iompar d'iarannróid, de bhóthar agus d'uiscebhealach intíre⁽²⁾. Meastar go bhfuil an Rialachán sin imithe i seandacht agus go gcuireann sé srian ar chur i bhfeidhm Airteagal 73 den Chonradh gan bonn iomchuí dlíthiúil a dheonú chun scéimeanna infheistíochta reatha a údarú, go háirithe i ndáil le hinfheistíocht i mbonneagar iompair i gcomhpháirtíocht phoiblí phríobháideach. Ba cheart dá bhrí sin go n-aisghairfí é chun go bhféadfaí Airteagal 73 den Chonradh a chur i bhfeidhm i gceart maidir le forbairtí leanúnacha san earnáil gan dochar don Rialachán seo ná do Rialachán (CEE) Uimh. 1192/69 ón gComhairle an 26 Meitheamh 1969 maidir le rialacha comhchoiteanna um normalú cuntas gnóthas iarannróid⁽³⁾. D'fhonn cur i bhfeidhm na rialacha ábhartha Comhphobail a éascú tuilleadh, molfaidh an Coimisiún treoirlínte i dtaobh státchabhrach d'infheistíocht in iarannróid, lena n-áirítear infheistíocht i mbonneagar in 2007.
- (38) D'fhonn measúnú a dhéanamh ar chur chun feidhme an Rialacháin seo agus ar na forbairtí sa soláthar iompair phoiblí do phaisinéirí sa Chomhphobal, go háirithe cáilíocht na seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí agus na héifeachtaí a eascraíonn ó chonarthaí seirbhíse poiblí a dheonú trí dhámhachtain dhíreach, ba chóir don Choimisiún tuarascáil a chur ar fáil. Féadfar tograí iomchuí chun an Rialachán seo a leasú a chur leis an tuarascáil, i gcás inar gá,

⁽²⁾ IO L 130, 15.6.1970, lch. 1. Rialachán arna leasú go deireanach le Rialachán (CE) Uimh. 543/97 (IO L 84, 26.3.1997, lch. 6).

⁽³⁾ IO L 156, 28.6.1969, lch. 8. Rialachán arna leasú go deireanach le Rialachán Uimh. 1791/2006 (IO L 363, 20.12.2006, lch. 1).

⁽¹⁾ [2003] ECR I-7747.

TAR ÉIS AN RIALACHÁIN SEO A GHLACADH:

Airteagal 1

Cuspóir agus raon feidhme

1. Is é cuspóir an Rialacháin seo a chinneadh conas a fhéadfaidh na húdaráis inniúla gníomhú, i gcomhréir le rialacha dhlí an Chomhphobail, i réimse an iompair phoiblí do phaisinéirí chun a ráthú go soláthrófar seirbhísí leasa i gcoitinne a bheidh inter alia níos líonmhaire, níos sábháilte, de cháilíocht níos airde nó a chuirfear ar fáil ar chostas níos ísle ná mar a cheadódh fórsaí an mhargaidh amháin.

Chun na críche sin, leagtar síos leis an Rialachán seo na coinníollacha faoina bhféadfaidh na húdaráis inniúla, agus oibleagáidí seirbhíse poiblí á bhforchur nó á gconrú acu, cúiteamh a thabhairt d'oibreoírí seirbhísí poiblí i leith costas a thabhaítear agus/nó cearta eisiacha a dheonú in éiric oibleagáidí seirbhíse poiblí a chomhlíonadh.

2. Beidh feidhm ag an Rialachán seo maidir le hoibriú náisiúnta agus idirnáisiúnta seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí d'iamróid agus de mhodhanna eile rianbhunaithe agus de bhóthar, seachas seirbhísí a oibrítear go príomha de bhrí gur ábhar spéise iad go stairiúil nó de bharr an luach atá leo ó thaobh na turasoíreachta de. Féadfaidh na Ballstáit an Rialachán seo a chur i bhfeidhm maidir le hiompar poiblí do phaisinéirí d'uiscebhealaí intíre agus, gan dochar do Rialachán (CEE) Uimh. 3577/92⁽¹⁾, d'uiscí náisiúnta.

3. Ní bheidh feidhm ag an Rialachán seo maidir le lamháiltais oibreacha poiblí de réir bhrí Airteagal 1(3)(a) de Threoir 2004/17/CE ná de réir bhrí Airteagal 1(3) de Threoir 2004/18/CE.

Airteagal 2

Sainmhínte

Chun críocha an Rialacháin seo:

- (a) 'ciallaíonn iompar poiblí do phaisinéirí' seirbhísí iompair do phaisinéirí ar seirbhísí leasa eacnamaíoch i gcoitinne iad agus a sholáthraítear don phobal ar bhonn neamh-idirdhealaitheach leanúnach;
- (b) 'ciallaíonn údarás inniúil' aon údarás poiblí nó aon ghrúpa údarás poiblí de chuid Ballstáit nó líon Ballstát a bhfuil sé de chumhacht aige idirghabháil san iompar poiblí do phaisinéirí i limistéar geografach áirithe nó aon chomhlacht a mbeidh údarás den sórt sin dílsithe dó;

- (c) 'ciallaíonn údarás áitiúil inniúil' aon údarás inniúil nach é an chríoch náisiúnta limistéar geografach a inniúlachta;
- (d) 'ciallaíonn oibreoír seirbhíse poiblí' aon ghnóthas poiblí nó príobháideach nó aon ghrúpa de na gnóthais sin a oibríonn seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí nó aon chomhlacht poiblí a sholáthraíonn seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí;
- (e) 'ciallaíonn oibleagáid seirbhíse poiblí' ceanglas arna shainmhíniú nó arna chinneadh ag údarás inniúil chun go n-áiritheofar go gcuirfear ar fáil seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí ar mhaithe leis an leas i gcoitinne nach nglacfadh oibreoír air féin dá mbeadh sé ag féachaint dá leas tráchtála féin nó nach nglacfadh sé air féin an oiread céanna ná faoi na coinníollacha céanna gan luach saothair;
- (f) 'ciallaíonn ceart eisiach' ceart a thugann teideal d'oibreoír seirbhíse poiblí seirbhísí poiblí iompair áirithe do phaisinéirí a oibriú ar chonair áirithe nó ar ghréasán áirithe nó i limistéar áirithe, d'eisiamh gach oibreora eile den sórt sin;
- (g) 'ciallaíonn cúiteamh seirbhíse poiblí' aon tairbhe, go háirithe tairbhe airgeadais, a dheonaíonn údarás inniúil go díreach nó go hindíreach as cistí poiblí le linn tréimhse cur chun feidhme oibleagáide seirbhíse poiblí nó i ndáil leis an tréimhse sin;
- (h) 'ciallaíonn dámhachtain dhíreach' dámhachtain conartha seirbhíse poiblí ar oibreoír seirbhíse poiblí áirithe gan aon nós imeachta iomaíoch tairiscintí roimh ré;
- (i) 'ciallaíonn conradh seirbhíse poiblí' gníomh nó gníomhartha atá ceangailteach ó thaobh an dlí de lena ndeimhnítear an comhaontú idir údarás inniúil agus oibreoír seirbhíse poiblí chun bainistíocht agus oibriú seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí a chur de chúram ar an oibreoír seirbhíse poiblí sin faoi réir oibleagáidí seirbhíse poiblí; ag brath ar dhlí na mBallstát, féadfaidh sé freisin gur cinneadh arna ghlacadh ag an údarás inniúil a bheidh sa chonradh:
 - a bheidh i bhfoirm gnímh leithligh reachtaíochta nó rialúcháin, nó
 - a fholóidh coinníollacha faoina soláthróidh an t-údarás inniúil na seirbhísí nó faoina gcuirfidh sé na seirbhísí sin de chúram ar oibreoír inmheánach;
- (j) 'ciallaíonn oibreoír inmheánach' eintiteas atá leithleach go dlíthiúil agus a ndéanann an t-údarás áitiúil inniúil, nó i gcás grúpa údarás ar a laghad údarás áitiúil inniúil amháin, rialú air is cosúil leis an rialú a dhéanann sé ar a ranna féin;

⁽¹⁾ IO L 364, 12.12.1992, lch. 7.

- (k) 'ciallaíonn luach' luach seirbhíse, conaire, conartha seirbhíse poiblí, nó scéime cúitimh le haghaidh iompair phoiblí do phaisinéirí is ionann le luach saothair iomlán an oibreora seirbhíse poiblí nó na n-oibreoirí seirbhíse poiblí, roimh CBL, lena n-áirítear cúiteamh, cibé cineál é, arna íoc ag na húdaráis phoiblí agus ioncam as ticéid a dhíol nach n-aisíoctar leis an údarás inniúil atá i gceist;
- (l) 'ciallaíonn riail ghinearálta' beart a chuirtear i bhfeidhm gan idirdhealú maidir le gach seirbhís iompair phoiblí do phaisinéirí den chineál céanna i limistéar geografach áirithe a bhfuil údarás inniúil freagrach as;
- (m) 'ciallaíonn seirbhísí poiblí comhtháite iompair do phaisinéirí' seirbhísí iompair idirnasctha laistigh de limistéar geografach sonraithe a bhfuil an t-aon seirbhís faisnéise amháin, an t-aon scéim ticéadaithe amháin agus an t-aon amchlár amháin acu.
- (b) bunóidh siad roimh ré, ar dhóigh oibiachtúil thrédhearcach,
- (i) na paraiméadair a úsáidfear chun an íocaíocht chúitimh, más ann, a ríomh; agus
- (ii) cineál agus réim aon chearta eisiacha a deonaíodh;

ar dhóigh a sheachnóidh an róchúiteamh. I gcás conarthaí seirbhíse poiblí arna ndámhachtain i gcomhréir le hAirteagal 5(2), (4), (5) agus (6), cinnfear na paraiméadair sin ar dhóigh nach mó aon íocaíocht chúitimh ná an méid is gá chun go gcumhdófar an ghlanéifeacht airgeadais ar na costais a thabhófar agus an t-ioncam a ghinfead de bhithin na hoibleagáidí seirbhíse poiblí a chomhlíonadh, agus an t-ioncam a bhaineann leis sin a choimeádfaidh an t-oibreoir seirbhíse poiblí agus brabús réasúnta á gcur san áireamh;

Airteagal 3

Conarthaí seirbhíse poiblí agus rialacha ginearálta

1. I gcás ina gcinnfidh údarás inniúil ceart eisiach agus/nó cúiteamh, cibé cineál é, a dheonú d'oibreoir dá rogha in éiric oibleagáidí seirbhíse poiblí a chomhlíonadh, is faoi chuimse conartha seirbhíse poiblí a dhéanfaidh sé é.

2. De mhaolú ar mhír 1, oibleagáidí seirbhíse poiblí a bhfuil sé d'aidhm acu uastaraifí a chinneadh do na paisinéirí uile nó d'aicmí áirithe de na paisinéirí, féadfar iad a chur faoi réir rialacha ginearálta freisin. I gcomhréir leis na prionsabail a leagtar amach in Airteagal 4 agus in Airteagal 6 agus san Iarscríbhinn, cúiteoidh an t-údarás inniúil na hoibreoirí seirbhíse poiblí i leith na glanéifeachta airgeadais, cibé deimhneach nó díúltach, ar na costais a thabhófar agus ar an ioncam a ghinfead i gcomhlíonadh na n-oibleagáidí seirbhíse poiblí sin a bhunófar le rialacha ginearálta ar dhóigh a sheachnóidh an róchúiteamh. Déanfar amhlaidh d'ainneoin cheart na n-údarás inniúil oibleagáidí seirbhíse poiblí a lánpháirtíú trí uastaraifí a chinneadh i gconarthaí seirbhíse poiblí.

3. Gan dochar d'fhorálacha Airteagail 73, 86, 87 agus 88 den Chonradh, féadfaidh na Ballstáit a eisiáimh ó raon feidhme an Rialacháin seo rialacha ginearálta maidir le cúiteamh airgeadais i leith oibleagáidí seirbhíse poiblí lena mbunófar uastaraifí le haghaidh daltaí, mac léinn, printíseach agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Tabharfar fógra maidir leis na rialacha ginearálta sin i gcomhréir le hAirteagal 88 den Chonradh. Beidh san fhógra sin faisnéis iomlán maidir leis an mbeart agus go háirithe mionsonraí an mhodha ríomha.

Airteagal 4

Inneachar sainordaitheach na gconarthaí seirbhíse poiblí agus na rialacha ginearálta

1. Maidir leis na conarthaí seirbhíse poiblí agus na rialacha ginearálta:

- (a) saineoidh siad go soiléir na hoibleagáidí seirbhíse poiblí a bheidh le comhlíonadh ag an oibreoir seirbhíse poiblí agus na limistéir gheografacha lena mbaineann;

- (c) cinnfidh siad na socruithe maidir le cionroinnt na gcostas a bhaineann le seirbhísí a sholáthar. Féadfar a áireamh sna costais sin go háirithe costas na foirne, costas an fhuinnimh, na muirir ar bhonneagar, costais chothabhála agus deisithe feithiclí iompair phoiblí, rothra agus suiteálacha atá riachtanach chun na seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí a oibriú, costais sheasta agus toradh oiriúnach ar chaipiteal.

2. Cinnfear leis na conarthaí seirbhíse poiblí agus leis na rialacha ginearálta na socruithe maidir le cionroinnt an ioncaim as ticéid a dhíol a fhéadfaidh an t-oibreoir seirbhíse poiblí a choimeád, a aisíocfar don údarás inniúil nó a roinnfear eatarthu.

3. Beidh ré na gconarthaí seirbhíse poiblí teoranta agus ní rachaidh sí thar dheich mbliana i gcás seirbhíse cóiste agus bus ná thar 15 bliana i gcás seirbhíse iompair do phaisinéirí d'iarrród nó de mhodhanna eile rianbhunaithe. Beidh teorainn 15 bliana le ré na gconarthaí seirbhíse poiblí a bhaineann le líon modhanna iompair i gcás inar mó ná 50 % de luach na seirbhíse atá i gceist luach na modhanna iompair d'iarrród nó na modhanna eile rianbhunaithe.

4. I gcás inar gá sin, ag féachaint do na modhanna dímhéasa sócmhainní, féadfar síneadh nach faide ná 50 % a chur le ré an chonartha seirbhíse poiblí má tá na sócmhainní a sholáthraíonn an t-oibreoir seirbhíse poiblí suntasach i gcomparáid leis na sócmhainní go léir atá riachtanach do chur i gcrích na seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí atá folaithe leis an gconradh seirbhíse poiblí agus freisin más le seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí is mó a bhaineann na sócmhainní.

Má dhlitear sin ar bhonn na gcostas a chineann ón suíomh geografach áirithe, féadfar síneadh nach faide ná 50 % a chur le ré sin na gconarthaí seirbhíse poiblí a shonraítear i mír 3 sna réigiúin is forimeallaí.

Má dhlítear sin ar bhonn amúchadh an chaipitil i ndáil le hinfheistíocht neamhghnách i mbonneagar, i rothra nó i bhfeithiclí, agus má dhéantar an Conradh seirbhíse poiblí a dhámhachtain trí nós imeachta iomaíoch agus cóir tairiscintí, féadfar ré níos faide a bheith ag Conradh seirbhíse poiblí. Chun trédhearcacht a áirithiú sa chás sin, laistigh de bhliain ón gconradh seirbhíse poiblí a thabhairt i gcrích, seolfaidh an t-údarás inniúil an Conradh agus na pointí is cúis lena ré níos faide chuig an gCoimisiún.

5. Gan dochar don dlí náisiúnta ná don dlí Comhphobail, lena n-áirítear comhaontuithe comhchoiteanna idir comhpháirtithe sóisialta, féadfaidh na húdaráis inniúla a chur de cheangal ar an oibreoir seirbhíse poiblí a roghnaítear na cearta sin a thabhairt d'fhoireann a earcaíodh roimhe sin chun seirbhíse a sholáthar a mbeadh siad ina dteideal dá mbeadh aistriú de réir bhrí Threoir 2001/23/CE i gceist. I gcás ina gcuirfidh údaráis inniúla de cheangal ar oibreoirí seirbhíse poiblí caighdeáin shóisialta áirithe a chomhlíonadh, liostóidh na doiciméid tairisceana agus na conarthaí seirbhíse poiblí an fhoireann lena mbaineann agus tabharfaidh siad mionsonraí trédhearcacha chearta conarthacha na foirne sin agus na goinníollacha faoina meastar go bhfuil baint ag na fostaithe leis na seirbhíse.

6. I gcás ina gcuirfidh údaráis inniúla, i gcomhréir leis an dlí náisiúnta, de cheangal ar oibreoirí seirbhíse poiblí caighdeáin cháilíochta áirithe a chomhlíonadh, beidh na caighdeáin sin sna doiciméid tairisceana agus sna conarthaí seirbhíse poiblí.

7. Cuirfidh na doiciméid tairisceana agus na conarthaí seirbhíse poiblí in iúl, go trédhearcach, cibé an bhféadfar agus má fhéadfar, an méid a fhéadfar fochonraitheoireacht a bheartú. Má dhéanfar fochonraitheoireacht, beidh de cheangal ar an oibreoir, arb é a chúram seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí a riaradh agus a fheidhmiú de réir an Rialacháin seo, mórchuid de na seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí a dhéanamh é féin. Féadfaidh Conradh seirbhíse poiblí a chumhdaíonn dearadh, tógáil agus oibriú seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí le chéile fochonraitheoireacht iomlán d'oibríocht na seirbhíse sin a cheadú. I gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis an dlí Comhphobail, cinnfear sa chonradh seirbhíse poiblí na coinníollacha is infheidhme maidir le fochonraitheoireacht.

Airteagal 5

Conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain

1. Déanfar conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain i gcomhréir leis na rialacha a leagtar síos sa Rialachán seo. Ar a shon sin, déanfar conarthaí seirbhíse nó conarthaí seirbhíse poiblí arna sainmhíniú i dTreoir 2004/17/CE nó i dTreoir 2004/18/CE a bhaineann le seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí de bhus nó de thram a dhámhachtain i gcomhréir leis na nósanna imeachta dá bhforáiltear sna Treoracha sin i gcás nach i bhfoirm conarthaí lamháltas seirbhíse arna sainmhíniú sna Treoracha sin a bheidh na conarthaí sin. I gcás ina mbeidh conarthaí le dhámhachtain i gcomhréir le Treoir 2004/17/CE nó le Treoir 2004/18/CE, ní bheidh feidhm ag forálacha mhíreanna 2 go 6 den Airteagal seo.

2. Mura dtoirmiscear sin leis an dlí náisiúnta, féadfaidh aon údarás áitiúil inniúil, cibé údarás leithleach nó grúpa údarás é a sholáthraíonn seirbhíse poiblí comhtháite iompair do phaisinéirí, a chinneadh go soláthróidh sé féin seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí nó go ndéanfaidh sé conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain go díreach d'eintiteas atá leithleach go dlíthiúil agus a ndéanann an t-údarás áitiúil inniúil, nó i gcás grúpa údarás ar a laghad údarás áitiúil inniúil amháin, rialú air is cosúil leis an rialú a dhéanann sé ar a ranna féin. I gcás ina nglacfaidh an t-údarás áitiúil inniúil cinneadh den sórt sin, beidh feidhm ag an méid seo a leanas:

- (a) d'fhonn a chinneadh cé acu an bhfeidhmíonn an t-údarás áitiúil inniúil rialú, cuirfear san áireamh fachtóirí amhail grád na hionadaíochta ar chomhlachtaí riaracháin, bainistíochta nó maoirseachta, sonraíochtaí ina leith sin sna hairteagail chomhlachais, úinéireacht, tionchar éifeachtúil agus rialú éifeachtúil ar chinntí straitéiseacha agus ar chinntí bainistíochta leithleacha. I gcomhréir leis an dlí Comhphobail, ní bheidh úinéireacht 100 % ag an údarás áitiúil inniúil, go háirithe i gcás comhpháirtíochtaí poiblí príobháideacha, ina ceanglas sainordaitheach chun rialú de réir bhrí na míre seo a bhunú, ar chuntar go bhfuil tionchar poiblí ceannasach ann agus gur féidir rialú a bhunú ar bhonn critéar eile;
- (b) is é an coinníoll chun an mhír seo a chur i bhfeidhm go ndéanfaidh an t-oibreoir inmheánach agus aon eintiteas a bhfuil tionchar aige air, dá laghad é, a ngníomhaíocht iompair phoiblí do phaisinéirí a fheidhmiú laistigh de chríoch an údarás áitiúil inniúil, d'ainneoin aon línte a théann amach as an gcríoch sin ná aon chodanna coimhdeacha eile den ghníomhaíocht sin a théann isteach i gcríoch na n-údarás áitiúil inniúil comharsanach, agus nach nglacfaidh an t-oibreoir sin ná an t-eintiteas sin páirt i dtairiscintí iomaíochta maidir le soláthar seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí a eagraítear lasmuigh de chríoch an údarás áitiúil inniúil;
- (c) d'ainneoin pointe (b), féadfaidh oibreoir inmheánach páirt a ghlacadh i dtairiscintí iomaíochta córa ó dhá bhliain roimh dheireadh an chonartha seirbhíse poiblí a dhámhadh go díreach dó ar aghaidh ar choinníoll go mbeidh cinneadh críochnaitheach déanta chun na seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí a fholaíonn Conradh an oibreora inmheánaigh a chur faoi réir tairisceana iomaíche córa agus nach mbeidh aon chonradh seirbhíse poiblí eile arna dhámhachtain go díreach tugtha i gcrích ag an oibreoir inmheánach;
- (d) mura bhfuil údarás áitiúil inniúil ann, beidh feidhm ag pointí (a), (b) agus (c) ar údarás náisiúnta ar mhaithe le limistéar geografach áirithe nach é an chríoch náisiúnta é, ar choinníoll nach nglacfaidh an t-oibreoir inmheánach páirt i dtairiscintí iomaíochta a bhaineann le seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí a sholáthar arna n-eagrú lasmuigh den limistéar a ndéanadh an Conradh seirbhíse poiblí a dhámhachtain ina leith;

(e) má bhíonn fochonraitheoireacht faoi Airteagal 4(7) á breithniú, beidh de cheangal ar an oibreoir inmheánach an mhórchuid den tseirbhís phoiblí iompair do phaisinéirí a fheidhmiú.

3. Aon údarás inniúil a bhainfidh leas as tríú páirtí seachas oibreoir inmheánach, déanfaidh sé conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain ar bhonn nós imeachta iomaíoch tairiscintí, ach amháin sna cásanna a shonraítear i míreanna 4, 5 agus 6. Beidh an nós imeachta arna ghlacadh do thairiscintí iomaíocha oscailte do gach oibreoir, beidh sé cóir agus urramóidh sé prionsabal na trédhearachta agus prionsabal an neamh-idirdhealaithe. Tar éis thaisceadh na dtairiscintí agus aon réamhroghnaithe, féadfar caibidlíocht a áireamh sa nós imeachta i gcomhréir leis na prionsabail sin d'fhonn a chinneadh conas is fearr ceanglais shonraithe nó chasta a chomhall.

4. Mura dtoirmiscfear sin leis an dlí náisiúnta, féadfaidh na húdaráis inniúla conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain go díreach i gcás ina measfar gur lú a meánluach bliantúil ná EUR 1 000 000 nó i gcás ina mbainfidh siad le soláthar bliantúil seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí is lú ná 300 000 ciliméadar.

I gcás conartha seirbhíse poiblí arna dhámhachtain go díreach d'fhiontar beag nó meánmhéide nach mó ná 23 an líon feithiclí a bheidh á n-úsáid aige, féadfar na tairseacha sin a mhéadú go dtí meánluach bliantúil a mheastar a bheith níos lú ná EUR 2 000 000 nó i gcás ina mbainfidh siad le soláthar bliantúil seirbhíse poiblí iompair do phaisinéirí is lú ná 600 000 ciliméadar.

5. I gcás ina mbrisfear seirbhísí nó ina mbeidh baol láithreach ann go dtarlódh briseadh, féadfaidh an t-údarás inniúil beart éigeandála a thabhairt isteach. Beidh an beart éigeandála sin i bhfoirm dámhachtana díri nó comhaontaithe fhoirmiúil chun síneadh a chur le conradh seirbhíse poiblí nó i bhfoirm ceanglais oibleagáidí seirbhíse poiblí áirithe a sholáthar. Beidh sé de cheart ag an oibreoir seirbhíse poiblí achomharc a dhéanamh i gcoinne an chinnidh lena bhforchuirfear soláthar oibleagáidí seirbhíse poiblí áirithe. Ní rachaidh dámhachtain conartha seirbhíse poiblí ná síneadh le conradh seirbhíse poiblí trí bheart éigeandála ná trí fhorchur conartha den sórt sin thar dhá bhliain.

6. Mura dtoirmiscfear sin leis an dlí náisiúnta, féadfaidh na húdaráis inniúla conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain go díreach i gcás ina mbainfidh siad le hiompar d'iarnród, cé is moite de mhodhanna eile rianbhunaithe ar nós meitreo nó trambhealaí. De mhaolú ar Airteagal 4(3), ní rachaidh na conarthaí sin thar 10 mbliana, seachas sna cásanna ina mbeidh feidhm ag Airteagal 4(4).

7. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú go bhféadfar na cinní a dhéantar de réir mhíreanna 2 go 6 a athbhreithniú go héifeachtúil agus go tapa, ar iarraidh ó aon duine a bhfuil leas aige nó aici nó a raibh leas aige nó aici i gconradh áirithe a fháil agus a ndearnadh dochar dó nó di nó a bhfuil baol ann go ndéanfar dochar dó nó di trí shárú líomhnaithe, ar na forais gur sháraigh na cinní sin dlí an Chomhphobail nó na rialacha náisiúnta a chuireann an dlí sin chun feidhme.

Más rud é nach mbeidh cáilíocht bhreithiúnach ag baint leis na comhlachtaí a bheidh freagrach as nósanna imeachta athbhreithnithe, tabharfar cúiseanna i scríbhinn dá gcuid cinní i gcónaí. Ina theannta sin, i gcás den sórt sin, caithfear foráil a dhéanamh ionas go bhféadfaidh aon bheart neamhdhleathach líomhnaithe arna ghlacadh ag an gcomhlacht athbhreithnithe nó aon locht líomhnaithe i bhfeidhmiú na gcumhachtaí a thugtar dó a bheith faoi réir ag athbhreithniú breithiúnach nó faoi réir ag athbhreithniú ag comhlacht eile ar cúirt nó binse é de réir bhrí Airteagal 234 den Chonradh agus a bheidh neamhspleách ar an údarás conarthach agus ar an gcomhlacht athbhreithnithe.

Airteagal 6

Cúiteamh seirbhíse poiblí

1. Comhlíonfar le gach cúiteamh a bhainfidh le riail ghinearálta nó le conradh seirbhíse poiblí na forálacha a leagtar síos in Airteagal 4, is cuma conas a dámhadh an conradh. Comhlíonfar le gach cúiteamh, cibé cineál é, a bhainfidh le conradh seirbhíse poiblí arna dhámhachtain go díreach i gcomhréir le hAirteagal 5(2), (4), (5) nó (6) nó a bhaineann le riail ghinearálta na forálacha a leagtar síos san Iarscríbhinn freisin.

2. Arna iarraidh sin don Choimisiún i scríbhinn, cuirfidh na Ballstáit i bhfios dó, laistigh de thréimhse trí mhí nó de thréimhse níos faide arna socrú san iarraidh sin, gach faisnéis a mheasfaidh an Coimisiún is gá chun a chinneadh an bhfuil an cúiteamh arna dheonú ag luí leis an Rialachán seo.

Airteagal 7

Foilsíú

1. Uair sa bhliain foilseoidh gach údarás inniúil tuarascáil chomhiomlánaíthe ar na hoibleagáidí seirbhíse poiblí a bhfuil sé freagrach astu, ar na hoibreoírí seirbhíse poiblí a roghnaíodh agus ar na híocaíochtaí cúitimh agus na cearta eisiacha a deonaíodh do na hoibreoírí seirbhíse poiblí sin mar aisíocaíocht. Déanfaidh an tuarascáil sin idirdhealú idir iompar de bhus agus iompar d'iarnród agus ceadóidh sí faireachán agus measúnú ar fheidhmiú, ar cháilíocht agus ar mhaoiniú an ghréasáin iompair phoiblí, agus más iomchuí, cuirfear faisnéis ar fáil inti maidir le cineál agus réim aon chearta eisiacha a dheonaítear.

2. Glacfaidh gach údarás inniúil na bearta is gá chun a áirithiú go ndéanfar ar a laghad an fhaisnéis seo a leanas a fhoilsiú in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*, ar a laghad bliain amháin sula seolfar an nós imeachta um iarratais ar thairiscintí nó bliain amháin roimh an dámhachtain dhíreach:

- (a) ainm agus seoladh an údaráis inniúil;
- (b) cineál na dámhachtana atá á beartú;
- (c) na seirbhísí agus na réimsí a d'fhéadfadh an dámhachtain a fholú.

Féadfaidh na húdaráis inniúla a chinneadh gan an fhaisnéis sin a fhoilsiú i gcás ina mbainfidh conradh seirbhíse poiblí le soláthar bliantúil is lú ná 50 000 ciliméadar de sheirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí.

Má thagann athrú ar an bhfaisnéis sin i ndiaidh a foilsithe, foilseoidh an t-údarás inniúil ceartúchán dá réir a luaithe is féidir. Ní dhéanfaidh an ceartúchán sin dochar do dháta seolta na dámhachtana díri nó an iarratais ar thairiscintí.

Ní bheidh feidhm ag an mír seo maidir le hAirteagal 5(5).

3. I gcás ina ndéanfar conarthaí seirbhíse poiblí d'iompar d'iarnród a dhámhachtain go díreach mar a fhoráiltear in Airteagal 5(6), poibleoidh an t-údarás inniúil an fhaisnéis seo a leanas laistigh de bhliain ón dámhachtain a dheonú:

- (a) ainm an eintitis chonarthaigh agus a úinéireacht agus, más iomchuí, ainm an pháirtí nó ainm na bpáirtithe a fheidhmíonn rialú dlíthiúil;
 - (b) ré an chonartha seirbhíse poiblí;
 - (c) cur síos ar na seirbhísí iompair do phaisinéirí a fheidhmeofar;
 - (d) cur síos ar pharaiméadair an chúitimh airgeadais;
 - (e) spriocanna cáilíochta, amhail poncúlacht agus iontaofacht agus luach saothair agus pionóis is infheidhme;
 - (f) coinníollacha a bhaineann le sócmhainní fíor-riachtanacha.
4. Arna iarraidh sin do pháirtí leasmhar, cuirfidh údarás inniúil ar aghaidh chuige na fáthanna a bhí lena chinneadh conradh seirbhíse poiblí a dhámhachtain go díreach.

Airteagal 8

Trasdul

1. Déanfar conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain i gcomhréir leis na rialacha a leagtar síos sa Rialachán seo. Ar a shon sin, déanfar conarthaí seirbhíse nó conarthaí seirbhíse poiblí mar a shainmhínítear iad i dTreoir 2004/17/CE nó i dTreoir 2004/18/CE agus a bhaineann le seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí de bhus nó de thram a dhámhachtain i gcomhréir leis na nósanna imeachta dá bhforáiltear sna Treoracha sin i gcás nach i bhfoirm conarthaí lamháltas seirbhíse arna sainmhíniú sna Treoracha sin a bheidh na conarthaí sin. I gcás ina mbeidh conarthaí le dámhachtain i gcomhréir le Treoir 2004/17/CE nó le Treoir 2004/18/CE, ní bheidh feidhm ag forálacha mhíreanna 2 go 4 den Airteagal seo.

2. Gan dochar do mhír 3, déanfaidh dámhachtain conarthaí seirbhíse poiblí iompair d'iarnród agus de bhóthar Airteagal 5 a chomhlíonadh amhail ón 3 Nollaig 2019. I rith na hidirthréimhse seo, glacfaidh na Ballstáit bearta chun Airteagal 5 a chomhlíonadh de réir a chéile d'fhonn fadhbanna struchtúracha tromchúiseacha a sheachaint, go háirithe a mhéid a bhaineann le toilleadh iompair.

Laistigh de shé mhí tar éis an chéad leath den idirthréimhse, déanfaidh na Ballstáit tuarascáil ar an dul chun cinn a sholáthar don Choimisiún ina gcuirfear béim ar chur chun feidhme aon dámhachtana conarthaí seirbhíse poiblí de réir a chéile de réir Airteagal 5. Ar bhonn na dtuarascálacha ar an dul chun cinn ó na Ballstáit, féadfaidh an Coimisiún bearta iomchuí a mholadh a dhíreofar chuig na Ballstáit.

3. Agus mír 2 á cur i bhfeidhm, ní chuirfear san áireamh conarthaí seirbhíse poiblí arna ndámhachtain i gcomhréir leis an dlí Comhphobail agus leis an dlí náisiúnta:

- (a) roimh an 26 Iúil 2000 ar bhonn nós imeachta chóir iomaíoch tairiscintí;
- (b) roimh an 26 Iúil 2000 ar bhonn nós imeachta seachas nós imeachta cóir iomaíoch tairiscintí;
- (c) ón 26 Iúil 2000 agus roimh an 3 Nollaig 2009 ar bhonn nós imeachta chóir iomaíoch tairiscintí;
- (d) ón 26 Iúil 2000 agus roimh an 3 Nollaig 2009 ar bhonn nós imeachta seachas nós imeachta cóir iomaíoch tairiscintí.

Féadfaidh na conarthaí dá dtagraítear in (a) leanúint go dtí go rachaidh siad in éag. Féadfaidh na conarthaí dá dtagraítear in (b) agus (c) leanúint go dtí go rachaidh siad in éag, ach ar feadh tréimhse nach faide ná 30 bliain. Féadfaidh na conarthaí dá dtagraítear in (d) leanúint go dtí go rachaidh siad in éag, ar choinníoll go mbeidh ré theoranta acu a bheidh inchomparáide leis na réanna a shonraítear in Airteagal 4.

Féadfaidh conarthaí seirbhíse poiblí leanúint go dtí go rachaidh siad in éag i gcás ina mbeadh iarmhairtí dlíthiúla nó eacnamaíochta míchuí ann dá gcuirfí críoch leo agus ar choinníoll go mbeidh a fhoráil tugtha ag an gCoimisiún.

4. Gan dochar do mhír 3, féadfaidh na húdaráis inniúla a roghnú, sa dara leath den idirthréimhse a shonraítear i mír 2, na hoibreoirí seirbhíse poiblí sin a eisiáil ó rannpháirtíocht i ndámhachtain conarthaí trí iarratas ar thairiscintí nach féidir leo fianaise a sholáthar gurb ionann luach na seirbhíse poiblí iompair a bhfuil cúiteamh á fháil acu ina leith nó a bhfuil ceart eisiach acu ina leith a deonaíodh i gcomhréir leis an Rialachán seo agus ar a laghad leath luach na seirbhíse poiblí iompair uile a bhfuil cúiteamh á fháil acu ina leith nó a bhfuil ceart eisiach acu ina leith. Ní bheidh feidhm ag an eisiáil sin maidir le hoibreoirí seirbhíse poiblí a oibríonn na seirbhísí a bhfuil tairiscintí le cur isteach orthu. Chun an critéar sin a chur i bhfeidhm, ní chuirfear san áireamh conarthaí seirbhíse poiblí arna ndámhachtain le beart éigeandála dá dtagraítear in Airteagal 5(5).

I gcás ina bhfeidhmeoidh na húdaráis inniúla an rogha dá dtagraítear sa chéad fhomhír, déanfaidh siad amhlaidh gan idirdhealú, eiseoidh siad gach oibreoir ionchasach seirbhíse poiblí a chomhallfaidh an critéar sin agus cuirfidh siad na hoibreoirí ionchasacha ar an eolas faoina gcinneadh ag tús an nós imeachta chun conarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain.

Cuirfidh na húdaráis inniúla lena mbaineann in iúl don Choimisiún go bhfuil rún acu an fhoráil sin a chur i bhfeidhm dhá mhí ar a laghad sula bhfoilseofar an cuireadh chun tairisceana.

Airteagal 9

Comhoiriúnacht leis an gConradh

1. Maidir le cúiteamh seirbhíse poiblí ar oibriú seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí nó ar chomhlíonadh oibleagáidí taraife arna mbunú trí rialacha ginearálta agus a íocfar i gcomhréir leis an Rialachán seo, beidh sé comhoiriúnach leis an gcómhargadh. Beidh an cúiteamh sin díolmhaithe ón gceanglas réamhfhógra a thabhairt a leagtar síos le hAirteagal 88(3) den Chonradh.

2. Gan dochar d'Airteagail 73, 86, 87 ná 88 den Chonradh, féadfaidh Ballstáit leanúint de chabhracha a dheonú d'earnáil an iompair de bhun Airteagal 73 den Chonradh a chomhallfaidh na riachtanais i dtaca le comhordú iompair nó is ionann agus aisíocaíocht in éiric oibleagáidí áirithe ar gné dhílis iad den choincheap de sheirbhísí poiblí, seachas na cabhracha a fholaítear leis an Rialachán seo, agus go háirithe:

- (a) go dtí go dtiocfaidh rialacha comhchoiteanna maidir le cionroinnt costas bonneagair i bhfeidhm, i gcás ina ndeonófar cabhair do ghnóthais a chaithfidh caiteachas a iompar i ndáil leis an mbonneagar a úsáidfidh siad fad nach mbeidh gnóthais eile faoi réir ualaigh dá shamhail. Agus méid na cabhrach arna deonú amhlaidh á ríomh, cuirfear san áireamh na costais bhonneagair nach gcaithfidh modhanna iompair iomáiocha a íoc;
- (b) i gcás inarb é cuspóir na cabhrach an taighde a chur chun cinn i gcórais iompair agus i dteicneolaíochtaí iompair a bheidh níos eacnamúla don Chomhphobal i gcoitinne nó forbairt na gcórais iompair sin agus na dteicneolaíochtaí iompair sin a chur chun cinn.

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh in Strasbourg, an 23 Deireadh Fómhair 2007,

Thar ceann Parlaimint na hEorpa
An tUachtarán
H.-G. PÖTTERING

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán
M. LOBO ANTUNES

Srianfar cabhair den sórt sin go dtí céim an taighde agus na forbartha agus ní fhéadfaidh sí saothrú tráchtála córas iompair agus teicneolaíochtaí iompair den sórt sin a fholú.

Airteagal 10

Aisghairm

1. Aisghairtear leis seo Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69. Leanfaidh a chuid forálacha, áfach, d'fheidhm a bheith acu i ndáil le seirbhísí iompair lastais ar feadh tréimhse trí bliana tar éis teacht i bhfeidhm don Rialachán seo.

2. Aisghairtear leis seo Rialachán (CEE) Uimh. 1107/70.

Airteagal 11

Tuarascálacha

Ag deireadh na hidirtréimhse a shonraítear in Airteagal 8(2), déanfaidh an Coimisiún tuarascáil a thíolacadh ar chur chun feidhme an Rialacháin seo agus ar na forbairtí maidir le soláthar iompair poiblí do phaisinéirí sa Chomhphobal, ina measúnófar go háirithe forbairt cháilíocht na seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí agus éifeachtaí na ndámhachtainí díreacha, agus beidh tograí iomchuí chun an Rialachán seo a leasú ag gabháil léi, i gcás inar gá.

Airteagal 12

Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an 3 Nollaig 2009.

IARSCRÍBHINN

Rialacha is infheidhme maidir le cúiteamh sna cásanna dá dtagraítear in Airteagal 6(1)

1. Maidir leis an gcúiteamh a bhaineann le conarthaí seirbhíse poiblí arna ndámhachtain go díreach i gcomhréir le hAirteagal 5(2), (4), (5) nó (6) nó i gcomhréir le rialail ghinearálta, ní foláir é a ríomh i gcomhréir leis na rialacha a leagtar síos san Iarscríbhinn seo.
2. Ní fhéadfaidh an cúiteamh dul thar mhéid a fhreagraíonn don ghlanéifeacht airgeadais ar coibhéis le hiomlán na n-éifeachtaí, cibé deimhneach nó diúltach, a bheidh ag comhlíonadh na hoibleagáide seirbhíse poiblí ar chostais agus ar ioncam an oibreora seirbhíse poiblí. Measúnófar na héifeachtaí trí chomparáid a dhéanamh idir an staid ina gcomhalltar an oibleagáid seirbhíse poiblí agus an staid a bheadh ann mura ndéanfaí an oibleagáid a chomhall. Chun an ghlanéifeacht airgeadais a ríomh, beidh an scéim seo a leanas de threoir ag an údarás inniúil:

Na costais a thabhófar i dtaca le hoibleagáid seirbhíse poiblí nó le beart d'oibleagáidí seirbhíse poiblí a fhorchuirfidh an t-údarás inniúil nó na húdaráis inniúla agus a bheidh i gconradh seirbhíse poiblí agus/nó i rialail ghinearálta,

lúide aon éifeachtaí deimhneacha airgeadais a ghníofar laistigh den ghréasán a oibrítear faoin oibleagáid seirbhíse poiblí nó faoi na hoibleagáidí seirbhíse poiblí a bheidh i gceist,

lúide aon fháltais taraife nó aon ioncam eile a ghníofar i gcomhall na hoibleagáide seirbhíse poiblí nó na n-oibleagáidí seirbhíse poiblí a bheidh i gceist,

móide brabús réasúnta,

is ionann sin agus an ghlanéifeacht airgeadais.

3. Féadfaidh comhlíonadh na hoibleagáide seirbhíse poiblí tionchar a bheith aige ar ghníomhaíochtaí a dhéanfaidh oibreoir a dhéanamh le cois na hoibleagáide seirbhíse poiblí nó na n-oibleagáidí seirbhíse poiblí a bheidh i gceist. Chun róchúiteamh nó easpa cúitimh a sheachaint, cuirfear san áireamh dá bhri sin, agus an ghlanéifeacht airgeadais á ríomh, na héifeachtaí airgeadais inchainníochtaithe ar na gréasáin sin lena mbaineann de chuid an oibreora.
4. Ní mór costais agus ioncam a ríomh i gcomhréir leis na rialacha cuntasáíochta agus cánach a bheidh i bhfeidhm.
5. D'fhonn cur leis an trédhearcacht agus chun trasdeontais a sheachaint, i gcás ina n-oibreoidh oibreoir seirbhíse poiblí seirbhísí a fhaigheann cúiteamh faoi réir oibleagáidí seirbhíse poiblí iompair agus ina ngabhfaidh sé freisin do ghníomhaíochtaí eile, ní foláir cuntais na seirbhísí poiblí sin a scaradh ionas go gcomhallfar na coinníollacha seo a leanas ar a laghad:
 - ní foláir na cuntais oibriúcháin a fhreagróidh do gach ceann de na gníomhaíochtaí sin a bheith leithleach agus ní foláir cionmhaireacht na sócmhainní comhfhreagracha agus na gcostas seasta a chionroinnt i gcomhréir leis na rialacha cuntasáíochta agus cánach a bheidh i bhfeidhm,
 - ní fhéadfar ar chúinse ar bith aon chostais athraitheacha, ranníocaíocht iomchuí do na costais sheasta ná brabús réasúnta a bhaineann le haon ghníomhaíocht eile de chuid an oibreora seirbhíse poiblí a mhuirearú ar an tseirbhís phoiblí a bheidh i gceist,
 - ní foláir costais na seirbhíse poiblí a chomhardú le hioncam oibriúcháin agus le híocaíochtaí ó údaráis phoiblí, gan aon deis a bheith ann ioncam a aistriú chuig earnáil eile de ghníomhaíocht an oibreora seirbhíse poiblí.
6. Ní foláir glacadh leis go gciallaíonn 'brabús réasúnta' ráta toraidh ar chaipiteal is gnách don earnáil i mBallstát áirithe agus a chuireann san áireamh an príacal nó an easpa príacail a thabhaigh an t-oibreoir seirbhíse poiblí de bhua idirghabháil an údaráis phoiblí.

-
7. Ní foláir don mhodh cúitimh cothabháil agus forbairt a chur chun cinn i dtaca le:
- bainistíocht éifeachtúil ag an oibreoir seirbhíse poiblí a fhéadfaidh a bheith ina hábhar do mheasúnacht oibiachtúil, agus
 - soláthar seirbhísí iompair do phaisinéirí ar chaighdeán sách ard.
- _____

RIALACHÁN (CE) UIMH. 1371/2007 Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE
an 23 Deireadh Fómhair 2007
maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 71(1) de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa ⁽¹⁾,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste na Réigiún ⁽²⁾,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar síos in Airteagal 251 den Chonradh, i bhfianaise an téacs chomhpháirtigh a ghlac an Coiste Idir-réitigh an 31 Iúil 2007 ⁽³⁾,

De bharr an méid seo a leanas:

- (1) Faoi chuimsiú an chomhbheartais iompair, tá sé tábhachtach cearta úsáideoirí maidir le paisinéirí iarnróid a choimirciú agus cáilíocht agus éifeachtúlacht na seirbhísí iarnróid do phaisinéirí a fheabhsú chun cuidiú le scair an iompair d'iarnród i gcomparáid le modhanna eile iompair a mhéadú.
- (2) Leagtar síos mar aidhm sa chumarsáid ón gCoimisiún dar teideal 'Straitéis an Bheartais Tomhaltóirí 2002-2006' ⁽⁴⁾ ardleibhéal cosanta don tomhaltóir a bhaint amach i réimse an iompair i gcomhréir le hAirteagal 153(2) den Chonradh.
- (3) Ós é an paisinéir iarnróid an páirtí is laige sa chonradh iompair, caithfear cearta na bpaisinéirí a choimirciú ina leith sin.
- (4) Folaítear le cearta na n-úsáideoirí chun seirbhísí iarnróid faisnéis a fháil maidir leis an tseirbhís roimh an turas agus lena linn. Aon uair is féidir, ba chóir do ghnóthais iarnróid agus do dhíoltóirí ticéad an fhaisnéis sin a chur ar fáil roimh ré agus a luaithe is féidir.
- (5) Leagtar amach ceanglais mhionsonraithe maidir le soláthar faisnéise taistil a leagan amach sna sonraíochtaí teicniúla don idir-inoibritheacht (STIanna) dá dtagraítear i dTreoir

⁽¹⁾ IO C 221, 8.9.2005, lch. 8.

⁽²⁾ IO C 71, 22.3.2005, lch. 26.

⁽³⁾ Tuairim ó Pharlaimint na hEorpa an 28 Meán Fómhair 2005 (IO C 227 E, 21.9.2006, lch. 490), Comhsheasamh ón gComhairle an 24 Iúil 2006 (IO C 289 E, 28.11.2006, lch. 1), Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa an 18 Eanáir 2007 (gan foilsiú fós san Iris Oifigiúil), Rún Reachtach ó Pharlaimint na hEorpa an 25 Meán Fómhair 2007 agus Cinneadh ón gComhairle an 26 Meán Fómhair 2007.

⁽⁴⁾ IO C 137, 8.6.2002, lch. 2.

2001/16/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Márta 2001 maidir le hidir-inoibritheacht an ghnáth-chórais iarnróid ⁽⁵⁾.

- (6) Le neartú ceart paisinéirí iarnróid ba chóir go gcuirfí leis an gcóras dlí idirnáisiúnta atá ann maidir leis an ábhar seo agus a chuimsítear in Iarscríbhinn A — Rialacha comhionannanna maidir leis an gConradh le haghaidh Iompar Idirnáisiúnta Paisinéirí agus Bagáiste d'Iarnród (CIV) a ghabhann le Coinbhinsiún an 9 Bealtaine 1980 maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród (COTIF), arna mhodhnú le Prótocal an 3 Meitheamh 1999 lena modhnaítear an Coinbhinsiún maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród (Prótocal 1999). Is inmhianaithe, áfach, raon feidhme an Rialacháin seo a leathnú ionas go gcosnófaí ní amháin paisinéirí idirnáisiúnta ach paisinéirí intíre chomh maith.
- (7) Ba chóir do ghnóthais iarnróid comhoibriú chun aistriú paisinéirí iarnróid ó oibreoir go hoibreoir a éascú trí thréthricéid a chur ar fáil, aon uair is féidir.
- (8) Ba chóir soláthar faisnéise agus ticéad do phaisinéirí iarnróid a éascú trí chórais ríomhairithe a oiriúnú ar chomhshonraíocht.
- (9) Ba chóir cur chun feidhme na gcóras faisnéise taistil agus áirithinte taistil a fhorfheidhmiú amach anseo i gcomhréir leis na STIanna.
- (10) Ba chóir do sheirbhísí iarnróid do phaisinéirí dul chun sochair do na saoránaigh i gcoitinne. Dá bhrí sin, ba chóir go mbeadh deiseanna taistil d'iarnród atá inchomórtais leis na deiseanna atá ag saoránaigh eile ann do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, más míchumas, aois nó aon toisc eile ba chúis leis seo. Tá an ceart céanna chun saorghluaiseachta, chun saor-rogha agus chun neamh-idirdhealaithe ag daoine faoi mhíchumas agus ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus atá ag gach saoránach eile. Inter alia, ba chóir aird ar leith a thabhairt ar fhaisnéis a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe maidir le hinrochtaineacht seirbhísí iarnróid, le coinníollacha rochtana an rothra agus leis na háiseanna ar bord. Chun an fhaisnéis is fearr faoi mhoilleanna a sholáthar do phaisinéirí a bhfuil mallachar céadfa orthu, ba chóir córais amhaire agus inchloiste a úsáid, de réir mar is iomchuí. Ba chóir go mbeadh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe in ann ticéid a cheannach ar an traein gan táillí breise.

⁽⁵⁾ IO L 110, 20.4.2001, lch. 1. Treoir arna leasú go deireanach le Treoir 2007/32/CE ón gCoimisiún (IO L 141, 2.6.2007, lch. 63).

- (11) Ba chóir do ghnóthais iarnróid agus do bhainisteoirí stáisiúin aird a thabhairt ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus riachtanais daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, tríd an STI do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a chomhlíonadh, lena áirithiú, i gcomhréir le rialacha soláthair phoiblí an Chomhphobail, go mbeidh gach foirgneamh agus rothra inrochtana trí dheireadh a chur de réir a chéile le constaicí fisiceacha agus bacainní feidhmithe agus ábhar nua á fháil nó nuair a bheidh obair thógála nó mórbair athchóirithe ar siúl.
- (12) Ba chóir go mbeadh gnóthais iarnróid faoi cheangal árachas a bheith acu, nó socruithe coibhéseacha a dhéanamh, in aghaidh a ndliteanais i leith paisinéirí iarnróid i gcás tionóisce. Ba chóir go ndéanfaí athbhreithniú ar íosmhéid an árachais do ghnóthais iarnróid amach anseo.
- (13) Ba chóir go dtabharfadh neartú na gceart chun cúitimh agus chun cúnaimh i gcás ina mbeidh moill ar sheirbhís, ina gcaillfear nasc léi, nó ina gcealófar í spreagadh níos láidre don mhargadh iompar paisinéirí iarnróid, chun soch-air do na paisinéirí.
- (14) Is inmhianaithe go gcruthódh an Rialachán seo córas cúitimh do phaisinéirí i gcás moille a mbeadh baint aici le dliteanas an ghnóthais iarnróid, ar an mbonn céanna leis an gcóras idirnáisiúnta dá bhforáiltear le COTIF agus go háirithe le foscraibhinn CIV a ghabhann leis maidir le cearta paisinéirí.
- (15) I gcás ina ndéanfaí Ballstát díolúine do ghnóthais iarnróid ó fhorálacha an Rialacháin seo, ba chóir go spreagfadh sé gnóthais iarnróid, i gcomhairle le heagraíochtaí a dhéanann ionadaíocht ar phaisinéirí, socruithe a bhunú le haghaidh cúitimh agus cúnaimh i gcás mórbhriseadh ar sheirbhís iarnróid do phaisinéirí.
- (16) Is inmhianaithe freisin íospartaigh tionóiscí agus a gcleithiúnaithe a shaoradh ó inní ghearrthéarmach airgid sa tréimhse díreach tar éis na tionóisce.
- (17) Is ar mhaithe le leas na bpaisinéirí iarnróid go nglacfaí bearta leordhóthanacha, i gcomhaontú leis na húdaráis phoiblí, chun a slándáil phearsanta a áirithiú sna stáisiúin agus ar na traenacha.
- (18) Ba chóir go mbeadh paisinéirí iarnróid in ann gearán a dhéanamh le haon ghnóthas iarnróid a bheidh i dtreis maidir leis na cearta agus na hoibleagáidí a thugtar leis an Rialachán seo agus a bheidh i dteideal freagra a fháil laistigh de thréimhse réasúnach.
- (19) Ba chóir do ghnóthais iarnróid caighdeáin cháilíochta seirbhíse do sheirbhísí iarnróid do phaisinéirí a shainiú agus a bhainistiú agus faireachán a dhéanamh orthu.
- (20) Ba chóir athbhreithniú a dhéanamh ar a bhfuil sa Rialachán seo a mhéid a bhaineann le méideanna airgid a choigeartú don bhoilsciú agus maidir le ceanglais cháilíochta na faisnéise agus na seirbhíse i bhfianaise na bhforbairtí ar an margadh agus i bhfianaise éifeachtaí an Rialacháin seo ar cháilíocht na seirbhíse.
- (21) Níor chóir don Rialachán seo dochar a dhéanamh do Threoir 95/46/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Deireadh Fómhair 1995 maidir le daoine aonair a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil agus maidir le saorghluaiseacht sonraí den sórt sin ⁽¹⁾.
- (22) Ba chóir do na Ballstáit pionóis a leagan síos a bheidh infheidhme maidir le sáruithe ar an Rialachán seo agus a áirithiú go gcuirfear na pionóis sin i bhfeidhm. Ba chóir do na pionóis sin a bheith éifeachtúil, comhréireach agus athchomhairleach agus d'fhéadfadh íocaíocht cúitimh leis an duine a bheadh i gceist a bheith san áireamh leo.
- (23) Ó tharla nach féidir leis na Ballstáit cuspóirí an Rialacháin seo, eadhon iarnróid an Chomhphobail a fhorbairt agus cearta paisinéirí a thabhairt isteach, a ghnóthú go leordhóthanach agus gur fearr dá bhrí sin is féidir iad a ghnóthú ar leibhéal an Chomhphobail, féadfaidh an Comhphobal bearta a ghlacadh i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta, mar a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh é. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta, mar a leagtar amach san Airteagal sin é, ní théann an Rialachán seo thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí sin a bhaint amach.
- (24) Áirítear ar aidhmeanna an Rialacháin seo feabhas a chur ar sheirbhísí iarnróid do phaisinéirí sa Chomhphobal. Dá bhrí sin, ba chóir do na Ballstáit a bheith in ann díolúintí a dheonú le haghaidh seirbhísí i réigiúin ina bhfuil cuid shuntasach den tseirbhís á hoibriú lasmuigh den Chomhphobal.
- (25) D'fhéadfadh sé go mbeadh fadhbanna ag roinnt Ballstát forálacha an Rialacháin seo a chur i bhfeidhm ina n-iomlán ar theacht i bhfeidhm dó. Dá bhrí sin, ba chóir go mbeadh na Ballstáit in ann díolúintí sealadacha a dheonú ar chur i bhfeidhm fhorálacha an Rialacháin seo maidir le seirbhísí iarnróid intíre fadachair do phaisinéirí. Níor chóir go mbeadh feidhm ag an díolúine sealadach, áfach, ar fhorálacha an Rialacháin seo faoina bhfuil sé de cheart ag daoine faoi mhíchumas nó daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe rochtain a bheith acu ar thaisteal d'iarnród, ná ar fhorálacha an Rialacháin seo faoina bhfuil sé de cheart ag daoine ar mian leo ticéid le haghaidh taistil d'iarnród a cheannach, é sin a dhéanamh gan aon deacracht mhíchú, ná ar na forálacha maidir le dliteanas gnóthas iarnróid i ndáil le paisinéirí agus a gcuid bagáiste, an ceanglas go mbeadh gnóthais árachaithe go leordhóthanach ná ar an gceanglas go nglacfaidh na gnóthais sin bearta leordhóthanacha chun sábháilteacht phearsanta na bpaisinéirí a áirithiú i stáisiúin traenach agus ar thraenacha agus chun pricail a bhainistiú.

⁽¹⁾ IO L 281, 23.11.1995, lch. 31. Treoir arna leasú le Rialachán (CE) Uimh. 1882/2003 (IO L 284, 31.10.2003, lch. 1).

- (26) Ní hionann carachtar seirbhísí iarnróid uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha do phaisinéirí agus carachtar seirbhísí fadachair. Dá bhrí sin, cé is moite d'fhorálacha áirithe ar chóir feidhm a bheith acu maidir le gach seirbhís iarnróid do phaisinéirí ar fud an Chomhphobail, ba chóir go mbeadh na Ballstáit in ann díolúintí a dheonú maidir le cur i bhfeidhm fhorálacha an Rialacháin seo ar sheirbhísí iarnróid uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha do phaisinéirí.
- (27) Ba chóir na bearta is gá chun an Rialachán seo a chur chun feidhme a ghlacadh i gcomhréir le Cinneadh 1999/468/CE ón gComhairle an 28 Meitheamh 1999 lena leagtar síos na rialacha mionsonraithe maidir le feidhmiú na gcumhachtaí cur chun feidhme arna dtabhairt don Choimisiún ⁽¹⁾.
- (28) Ba chóir, go háirithe, go mbeadh sé de chumhacht ag an gCoimisiún bearta cur chun feidhme a ghlacadh. Ó tharla go bhfuil raon feidhme ginearálta ag na bearta sin agus gur ceapadh iad le heilimintí neamhriachtanacha den Rialachán seo a leasú, nó lena fhorlíonadh le heilimintí nua neamhriachtanacha, caithfeadh iad a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta lena ngabhann grinnscrúdú agus dá bhforáiltear in Airteagal 5a de Chinneadh 1999/468/CE,

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

CAIBIDIL I

FORÁLACHA GINEARÁLTA

Airteagal 1

Ábhar

Bunaíonn an Rialachán seo rialacha maidir leis na nithe seo a leanas:

- an fhaisnéis a bheidh le soláthar ag gnóthais iarnróid, conarthaí iompair a thabhairt i gcrích, ticéid a eisiúint agus Córas Ríomhairithe Faisnéise agus Áirithe don Iompar d'Iarnród a chur chun feidhme,
- dliteanas gnóthas iarnróid agus a n-oibleagáidí árachais i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste,
- oibleagáidí gnóthas iarnróid i leith paisinéirí i gcás moille,
- cosaint agus cúnaimh do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluasteacht laghdaithe agus atá ag taisteal d'iarnród,
- caighdeán cáilíochta seirbhíse a shainiú agus faireachán a dhéanamh orthu, na priacal do shlándáil phearsanta na bpaisinéirí a bhainistiú agus gearáin a láimhseáil, agus
- rialacha ginearálta maidir le forghníomhú.

⁽¹⁾ IO L 184, 17.7.1999, lch. 23. Cinneadh arna leasú le Cinneadh 2006/512/CE (IO L 200, 22.7.2006, lch. 11).

Airteagal 2

Raon feidhme

1. Beidh feidhm ag an Rialachán seo maidir le gach aistear agus gach seirbhís iarnróid ar fud an Chomhphobail arna soláthar ag gnóthas iarnróid amháin nó níos mó ná gnóthas iarnróid amháin atá ceadúnaithe i gcomhréir le Treoir 95/18/CE ón gComhairle an 19 Meitheamh 1995 maidir le ceadúnú gnóthas iarnróid ⁽²⁾.

2. Ní bheidh feidhm ag an Rialachán seo i leith gnóthas iarnróid agus seirbhísí taistil nach bhfuil ceadúnaithe faoi Threoir 95/18/CE.

3. Ar theacht i bhfeidhm don Rialachán seo beidh feidhm ag Airteagail 9, 11, 12, 19, 20(1) agus 26 maidir le gach seirbhís iarnróid do phaisinéirí ar fud an Chomhphobail.

4. Cé is moite de na forálacha a leagtar amach i mír 3, féadfaidh Ballstát, díolúine a dheonú, ar bhonn trédhearcach neamh-idirdhealaitheach, ó chur i bhfeidhm fhorálacha an Rialacháin seo maidir le seirbhísí iarnróid intíre do phaisinéirí ar feadh tréimhse nach faide ná 5 bliana, tréimhse a fhéadfar a athnuachan faoi dhó, ar feadh uastréimhse 5 bliana ar gach ócáid.

5. Cé is moite de na forálacha a leagtar amach i mír 3 den Airteagal seo, d'fhéadfaidh Ballstát seirbhísí iarnróid uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha do phaisinéirí a dhíolmhú ó chur i bhfeidhm fhorálacha an Rialacháin seo. Chun idirdhealú a dhéanamh idir seirbhísí iarnróid uirbeacha, seirbhísí fo-uirbeacha agus seirbhísí réigiúnacha do phaisinéirí, cuirfidh na Ballstáit na sainmhínte i bhfeidhm atá le fáil i dTreoir 91/440/CEE ón gComhairle an 29 Iúil 1991 maidir le forbairt iarnród an Chomhphobail ⁽³⁾. Agus na sainmhínte sin á gcur i bhfeidhm, tabharfaidh na Ballstáit aird ar na critéir seo a leanas: fad, minicíocht seirbhísí, líon stadanna sceidealta, rothra a mbaintear úsáid as, scéimeanna ticéadaithe, luaineacht sa líon paisinéirí ag buaic-amanna agus ag amanna seachbhuaice, cóid agus amchlár traenacha.

6. Ar feadh uastréimhse 5 bliana, féadfaidh Ballstát, ar bhonn trédhearcach neamh-idirdhealaitheach, díolúine, a fhéadfar a athnuachan, a dheonú ó chur i bhfeidhm fhorálacha an Rialacháin seo ar sheirbhísí nó ar thurais áirithe mar go ndéantar cuid shuntasach den tseirbhís iarnróid do phaisinéirí, lena n-áirítear ar a laghad stad sceidealta amháin i stáisiún, a oibriú lasmuigh den Chomhphobal.

7. Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas faoi dhíolúintí a dheonaítear de bhun mhír 4, mhír 5 agus mhír 6. Rachaidh an Coimisiún i mbun gníomhaíochta iomchuí má mheastar nach bhfuil díolúine den sórt sin i gcomhréir le forálacha an Airteagail seo. Tráth nach déanaí ná 3 Nollaig 2014 cuirfidh an Coimisiún tuarascáil faoi dhíolúintí a dheonaítear de bhun mhír 4, mhír 5 agus mhír 6 faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus faoi bhráid na Comhairle.

⁽²⁾ IO L 143, 27.6.1995, lch. 70. Treoir arna leasú go deireanach le Treoir 2004/49/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (IO L 164, 30.4.2004, lch. 44).

⁽³⁾ IO L 237, 24.8.1991, lch. 25. Treoir arna leasú go deireanach le Treoir 2006/103/CE (IO L 363, 20.12.2006, lch. 344).

Airteagal 3
Sainmhínte

Chun críocha an Rialacháin seo beidh feidhm ag na sainmhínte seo a leanas:

1. ciallaíonn ‘gnóthas iarnróid’ gnóthas iarnróid mar a shainmhínítear in Airteagal 2 de Threoir 2001/14/CE ⁽¹⁾ é, agus aon ghnóthas poiblí nó príobháideach eile arb í a ghníomhaíocht iompar earraí agus/nó paisinéirí d’iarnród a sholáthar ar chuntar nach foláir don ghnóthas tarraingt a áirithiú; áirítear leis sin freisin gnóthais nach soláthraíonn ach tarraingt;
 2. ciallaíonn ‘iompróir’ an gnóthas iarnróid conarthach a bhfuil an Conradh iompair tugtha i gcrích ag an bpaisinéir leis nó sraith de ghnóthais iarnróid atá faoi dhliteanas ar bhonn an chonartha sin;
 3. ciallaíonn ‘iompróir ionadach’ gnóthas iarnróid nach bhfuil Conradh iompair tugtha i gcrích aige leis an bpaisinéir ach ar chuir gnóthas iarnróid is páirtí sa chonradh de chúram air, go hiomlán nó go páirteach, an t-iompar d’iarnród a fheidhmiú;
 4. ciallaíonn ‘bainisteoir bonneagair’ aon chomhlacht nó aon ghnóthas atá freagrach go háirithe as bonneagair iarnróid, nó cuid de, mar a shainmhínítear le hAirteagal 3 de Threoir 91/440/CEE é, a bhunú agus a chothabháil, lena féidir a áireamh freisin bainistiú chórais rialúcháin agus shábháilteachta an bhonneagair; féadfar feidhmeanna an bhainisteora bonneagair maidir le gréasán nó cuid de ghréasán a chionroinnt ar chomhlachtaí éagsúla nó ar ghnóthais éagsúla;
 5. ciallaíonn ‘bainisteoir stáisiúin’ eintiteas eagraíochtúil i mBallstát, ar cuireadh de fhreagracht air stáisiún iarnróid a bhainistiú agus a fhéadfaidh a bheith ina bhainisteoir bonneagair;
 6. ciallaíonn ‘tionscnóir turas’ eagraí nó miondíoltóir, seachas gnóthas iarnróid, de réir bhrí Airteagal 2, pointe(2) agus pointe (3) de Threoir 90/314/CEE ⁽²⁾;
 7. ciallaíonn ‘díoltóir ticéad’ aon mhiondíoltóir seirbhísí iompair d’iarnród, a thugann conarthaí iompair i gcrích agus a dhíolann ticéid thar ceann gnóthais iarnróid nó ar a chuntas féin;
 8. ciallaíonn ‘conradh iompair’ conradh iompair ar luaíocht nó saor in aisce idir gnóthas iarnróid nó díoltóir ticéad agus an paisinéir chun seirbhísí iompair amháin nó níos mó ná seirbhísí iompair amháin a sholáthar;
 9. ciallaíonn ‘áirithint’ údarú, ar pháipéar nó i bhfoirm leictreonach, a thugann teidlíocht chun iompair faoi réir socruithe iompair phearsantaithe arna ndeimhniú roimh ré;
10. ciallaíonn ‘tréthicead’ ticéad nó ticéid a fhreagraíonn do chonradh iompair do sheirbhísí iarnróid leanúnacha arna n-oibriú ag gnóthas iarnróid amháin nó níos mó ná gnóthas iarnróid amháin;
 11. ciallaíonn ‘seirbhís paisinéara d’iarnród intíre’ seirbhís iarnróid do phaisinéirí nach dtrasnaíonn teorainn ar bith de chuid Ballstáit;
 12. ciallaíonn ‘moill’ an difríocht idir am sroichte sceidealta an paisinéara i gcomhréir leis an amchlár foilsithe agus am iarbhír nó ionchais a shroichte nó a sroichte;
 13. ciallaíonn ‘pas taistil’ nó ‘ticéad séasúir’ ticéad do líon neamhtheoranta aistear a thugann cead taisteal d’iarnród don sealbhóir údaraithe ar bhealach faoi leith nó ar líonra faoi leith le linn tréimhse sonraithe;
 14. ciallaíonn ‘Córas Ríomhairithe Faisnéise agus Áirithinte don Iompar d’Iarnród (CRFAIL)’ córas ríomhairithe ina bhfuil faisnéis maidir leis na seirbhísí iarnróid arna dtairiscint ag gnóthais iarnróid; folóidh an fhaisnéis arna stóráil i CRFAIL faisnéis maidir leis na nithe seo a leanas:
 - (a) sceidil agus amchlár sheirbhísí paisinéara;
 - (b) fáil ar shuíocháin ar sheirbhísí paisinéara;
 - (c) táillí agus coinníollacha speisialta;
 - (d) inrochtaineacht na dtraenacha do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe;
 - (e) áiseanna lena féidir áirithintí a dhéanamh nó ticéid nó tréthiceid a eisiúint a mhéid a chuirfear na háiseanna sin uile nó roinnt díobh ar fáil d’úsáideoirí;
 15. ciallaíonn ‘duine faoi mhíchumas’ nó ‘duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe’ aon duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe nuair a bhíonn córas iompair á úsáid aige nó aici de bharr aon mhíchumais choirp (míchumas céadfach nó gluaisluaile, buan nó sealadach), de bharr míchumais nó mallachair intleachta, de bharr cúis mhíchumais ar bith eile nó de bharr aoise, agus ar gá aird iomchuí a thabhairt air nó uirthi agus an tseirbhís a chuirtear ar fáil do na paisinéirí uile a oiriúnú dá riachtanais speisialta;
 16. ciallaíonn ‘Coinníollacha Ginearálta Iompair’ coinníollacha an iompróra i bhfoirm coinníollacha ginearálta nó taraifí atá infheidhme go dleathach i ngach Ballstát agus a thagann chun bheith ina gcuid dhílis den chonradh iompair nuair a thugtar i gcrích é;
 17. ciallaíonn ‘feithicil’ mótarfeithicil nó leantóir a iompraítear tráth iompair na bpaisinéirí.

⁽¹⁾ Treoir 2001/14/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Feabhra 2001 maidir le toilleadh bonneagair iarnróid a leithroinnt agus muirir ar úsáid bhonneagair a ghearradh (IO L 75, 15.3.2001, lch. 29). Treoir arna leasú go deireanach le Treoir 2004/49/CE.

⁽²⁾ Treoir 90/314/CEE ón gComhairle an 13 Meitheamh 1990 maidir le taisteal lánegraithe, saoire lánegraithe agus turais lánegraithe (IO L 158, 23.6.1990, lch. 59).

CAIBIDIL II

CONRADH IOMPAIR, FAISNÉIS AGUS TICÉID*Airteagal 4***Conradh iompair**

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh tabhairt i gcrích agus comhlíonadh conartha iompair agus soláthar faisnéise agus ticéad faoi rialú ag forálacha Theideal II agus Theideal III d'Iarscríbhinn I.

*Airteagal 5***Rothair**

Cuirfidh gnóthais iarnróid ar chumas paisinéirí rothair a thabhairt ar an traein, ar tháille i gcás inar iomchuí, má tá siad éasca a láimhseáil, mura gcuirfidh sé sin isteach ar an tseirbhís áirithe sin agus má cheadaíonn an rothra é sin.

*Airteagal 6***Tarscaoileadh agus leagan síos teorainneacha a eisiamh**

1. Ní fhéadfar na hoibleagáidí i leith paisinéirí de bhun an Rialacháin seo a theorannú ná a tharscaoileadh, go háirithe trí mhaolú nó clásal sriantach sa chonradh iompair.
2. Féadfaidh gnóthais iarnróid coinníollacha conarthacha a thairiscint a bheidh níos fabhraí don phaisinéir ná na coinníollacha a leagtar síos sa Rialachán seo.

*Airteagal 7***Oibleagáid chun faisnéis a sholáthar maidir le scor seirbhísí iarnróid**

Poibleoidh na gnóthais iarnróid nó, i gcás inar iomchuí, na húdaráis inniúla atá freagrach as conradh seirbhísí poiblí iarnróid, trí mheán iomchuí, cinntí maidir le scor seirbhísí iarnróid agus déanfar é sin roimh chur chun feidhme na gcinntí sin.

*Airteagal 8***Faisnéis taistil**

1. Gan dochar d'Airteagal 10, gnóthais iarnróid agus díoltóirí ticéad a thairgeann conarthaí iompair thar ceann gnóthais iarnróid amháin nó níos mó ná gnóthas iarnróid amháin, soláthróidh siad don phaisinéir, arna iarraidh sin dó nó di, ar a laghad an fhaisnéis a leagtar amach in Iarscríbhinn II, Cuid I, maidir leis na haistir a bhfuil an gnóthas iarnróid lena mbaineann ag tairiscint conradh iompair ina leith. Déanfaidh díoltóirí ticéad a thairgeann conarthaí iompair ar a gcuntas féin, agus tionscnóirí turas, an fhaisnéis sin a sholáthar i gcás ina mbeidh fáil uaithe.
2. I rith an aistir soláthróidh gnóthais iarnróid don phaisinéir ar a laghad an fhaisnéis a leagtar amach in Iarscríbhinn II, Cuid II.

3. Soláthrófar an fhaisnéis dá dtagraítear i mír 1 agus i mír 2 san fhormaid is mó is iomchuí. Tabharfar aird ar leith i dtaca leis seo ar riachtanais daoine a bhfuil mallachar cloisteála agus/nó amhairc ag gabháil dóibh.

*Airteagal 9***Ticéid, tréthicéid agus áirithintí a bheith ar fáil**

1. Tairgfídh gnóthais iarnróid agus díoltóirí ticéad ticéid, tréthicéid agus áirithintí i gcás ina mbeidh siad ar fáil.
2. Gan dochar do mhír 4, dáilfidh na gnóthais iarnróid ticéid ar phaisinéirí trí cheann amháin ar a laghad de na díolphointí seo a leanas:
 - (a) oifigí ticéad nó díolmheaisíní;
 - (b) teileafón, an t-idirlíon nó aon mheán eile de theicneolaíocht an eolais atá ar fáil go forleathan;
 - (c) ar thraenacha.
3. Gan dochar do mhír 4 ná do mhír 5, dáilfidh na gnóthais iarnróid ticéid i gcomhair seirbhísí a chuirfear ar fáil faoi chonarthaí seirbhíse poiblí trí cheann amháin ar a laghad de na díolphointí seo a leanas:
 - a) oifigí ticéad nó díolmheaisíní;
 - b) ar thraenacha.
4. Tairgfídh gnóthais iarnróid an fhéidearthacht ticéid don tseirbhís lena mbaineann a fháil ar an traein, mura ndéantar an fhéidearthacht sin a theorannú nó a dhiúltú ar fhorais a bhaineann le beartas slándála nó frithchaloise, toisc go bhfuil áirithint traenach éigeantach nó ar fhorais tráchtála réasúnacha.
5. I gcás nach mbeidh oifig ticéad nó díolmheaisín sa stáisiún imeachta, cuirfear in iúl do na paisinéirí ag an stáisiún:
 - a) go bhféadfar ticéid a cheannach ar teileafón nó ar an idirlíon nó ar an traein, mar aon leis an nós imeachta do cheannach den sórt sin;
 - b) an stáisiún iarnróid nó an áit is congaráí a mbeidh fáil ar oifigí ticéad agus/nó díolmheaisíní.

*Airteagal 10***Córais faisnéise agus áirithinte taistil**

1. Chun an fhaisnéis a sholáthar agus na ticéid a eisiúint dá dtagraítear sa Rialachán seo, úsáidfidh gnóthais iarnróid agus díoltóirí ticéad an CRFAIL, a bhunófar de réir na nósanna imeachta dá dtagraítear san Airteagal seo.

2. Chun críocha an Rialacháin seo, cuirfear i bhfeidhm na sonraíochtaí teicniúla don idir-inoibritheacht (STIanna) dá dtagraítear i dTreoir 2001/16/CE.

3. Glacfaidh an Coimisiún, ar thogra a thíolacfaidh an Ghníomhaireacht Eorpach Iarnróid (ERA), STI le haghaidh na bhfeidhmiúchán teileamaitice do phaisinéirí tráth nach déanaí ná 3 Nollaig 2010. Éascóidh an STI soláthar na faisnéise a leagtar amach in Iarscríbhinn II agus eisiúint na dticéad arna rialú ag an Rialachán seo.

4. Cuirfidh gnóthais iarnróid a CRFAI in oiriúint de réir na gceanglas arna leagan amach san STI i gcomhréir le plan imscartha arna leagan amach san STI sin.

5. Faoi réir fhorálacha Threoir 95/46/CE, ní nochtfaidh aon ghnóthas iarnróid ná aon dhíoltóir ticéad faisnéis phearsanta maidir le háirithe leithleacha do ghnóthais iarnróid eile agus/nó do dhíoltóirí ticéad eile.

CAIBIDIL III

DLITEANAS GNÓTHAS IARNRÓID I LEITH PAISINÉIRÍ AGUS A gCUID BAGÁISTE

Airteagal 11

Dlíteanas i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo agus gan dochar don dlí náisiúnta is infheidhme lena ndeonaítear do phaisinéirí tuilleadh cúitimh i leith damáistí, beidh dlíteanas gnóthas iarnróid i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste faoi rialú ag Caibidil I, ag Caibidil III agus ag Caibidil IV de Theideal IV, de Theideal VI agus de Theideal VII d'Iarscríbhinn I.

Airteagal 12

Árachas

1. Tuigfear go gcuireann an oibleagáid a leagtar amach in Airteagal 9 de Threoir 95/18/CE, a mhéid a bhaineann sí le dlíteanas i leith paisinéirí, de cheanglas ar ghnóthas iarnróid árachas leordhóthanach a bheith aige nó socruithe coibhéiseacha a dhéanamh chun a dhlíteanas faoin Rialachán seo a chumhdach.

2. Cuirfidh an Coimisiún faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus faoi bhráid na Comhairle tráth nach déanaí ná 3 Nollaig 2010 tuarascáil maidir le híomshéid árachais a shocrú do ghnóthais iarnróid. Más iomchuí, gabhfaidh tograí oiriúnacha nó moltaí ar an ábhar sin leis an tuarascáil sin.

Airteagal 13

Réamhíocaíochtaí

1. Má mharaítear nó má ghortaítear paisinéir, déanfaidh an gnóthas iarnróid mar a thagraítear dó in Airteagal 26(5) d'Iarscríbhinn I gan mhoill, agus ar aon chuma tráth nach déanaí ná cúig lá dhéag tar éis céannacht an duine nádúrtha cúitimh a shuíomh, na réamhíocaíochtaí sin is gá chun freastal ar riachtanais eacnamaíocha láithreacha ar bhonn comhréireach leis an damáiste a fulaingtóidh.

2. Gan dochar do mhír 1, ní lú ná EUR 21 000 in aghaidh an phaisinéara réamhíocaíocht i gcás báis.

3. Ní chiallóidh réamhíocaíocht go n-aithnítear dliteanas agus féadfar í a fhritháireamh in aghaidh aon suimeanna a íocfar ina dhiaidh sin ar bhonn an Rialacháin seo ach ní bheidh sí inais-churtha ach amháin i gcásanna ina ndearnadh an damáiste de dheasca faillí nó locht de chuid an phaisinéara nó murab é an duine a fuair an réamhíocaíocht an duine a bhí i dteideal cúitimh.

Airteagal 14

Dlíteanas a chonspóid

Fiú amháin má chonspóideann an gnóthas iarnróid a fhreagracht as díobháil choirp a tharlaíonn do phaisinéir atá ar iompar aige, déanfaidh sé gach iarracht réasúnach cúnaimh a thabhairt do phaisinéir agus cúiteamh á éileamh aige ó thrú páirtithe i leith damáiste.

CAIBIDIL IV

MOILLEANNA, NAISC A CHAILLTEAR AGUS CEALUITHE

Airteagal 15

Dlíteanas i leith moilleanna, i leith nasc a chailltear agus i leith cealuithe

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh dlíteanas gnóthas iarnróid i leith moilleanna, naisc a chailltear agus cealuithe faoi rialú ag Caibidil II de Theideal IV d'Iarscríbhinn I.

Airteagal 16

Aisíocaíocht agus athróid

I gcás ina bhféadfar a bheith ag súil go réasúnach go rachaidh na mhoill ar shroicheadh an chinn scríbe chríochnaithe faoin gconradh iompair thar 60 nóiméad, beidh rogha ag an bpaisinéir láithreach idir na nithe seo a leanas:

- aisíocaíocht chostas iomlán an ticéid, faoi na coinníollacha céanna faoinar ceannaíodh é, don chuid nó do na codanna de thuras an phaisinéara nach ndearnadh agus don chuid nó do na codanna a rinneadh cheana mura bhfónann an turas a thuilleadh do phlean taistil tosaigh an phaisinéara, maille le seirbhís fillte, nuair is ábhartha, chuig an gcéad áit imeachta a luaithe is féidir. Íocfar an aisíocaíocht faoi choinníollacha is ionann leis na coinníollacha faoina n-íoctar an cúiteamh dá dtagraítear in Airteagal 17; nó
- leanúint nó athróid, faoi choinníollacha iompair inchomparáide, chuig an gceann scríbe a luaithe is féidir; nó
- leanúint nó athróid, faoi choinníollacha iompair inchomparáide, chuig an gceann scríbe ar dháta níos déanaí de réir mar is áisiúil don phaisinéir.

Airteagal 17

Cúiteamh i leith phraghas an ticéid

1. Gan an ceart chun iompair a chailliúint, féadfaidh paisinéir cúiteamh i leith moilleanna a iarraidh ar an ngnóthas iarnróid má bhíonn moill roimhe nó roimpi idir an áit imeachta agus an ceann scríbe a luaitear ar an ticéad agus nach ndearnadh an ticéad ina leith a aisíoc i gcomhréir le hAirteagal 16. Is iad seo a leanas íosmhéideanna an chúitimh i leith moilleanna:

- (a) 25 % de phraghas an ticéid le haghaidh moille nach lú ná 60 nóiméad agus nach mó ná 119 nóiméad,
- (b) 50 % de phraghas an ticéid le haghaidh moille de 120 nóiméad nó níos mó.

Féadfaidh paisinéirí a mbeidh ticéad séasúir acu agus a dtarlóidh moilleanna nó cealuithe arís is arís eile dóibh le linn tréimhse bailíochta a dticéad séasúir cúiteamh a iarraidh i gcomhréir le socruithe cúitimh an ghnóthais iarnróid. Sonrófar leis na socruithe sin na critéir le haghaidh moille agus chun an cúiteamh a chinneadh.

Ríomhfar cúiteamh le haghaidh moille i gcoibhneas an phraghais a d'íoc an paisinéir go hiarbhrís as an tseirbhís mhoillithe.

I gcás ina mbainfidh an Conradh iompair le turas fillte, déanfar cúiteamh i leith moille don turas amach nó don turas ar ais a ríomh ar bhonn leath an phraghais a íocadh ar an ticéad. Ar an gcaoi chéanna, déanfar an cúiteamh i leith seirbhíse moillithe faoi chonradh iompair d'aon chineál eile faoinar féidir céimeanna éagsúla den turas a dhéanamh ina dhiaidh sin a ríomh ar comhréir leis an bpraghas iomlán.

Ní chuirfear san áireamh i ríomh na tréimhse moille aon mhoill is féidir leis an ngnóthas iarnróid a léiriú a tharla lasmuigh de chríocha ina bhfuil an Conradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh i bhfeidhm.

2. Íocfar an cúiteamh i leith phraghas an ticéid laistigh d'aon mhí amháin tar éis chur faoi bhráid na hiarrata ar chúiteamh. Féadfar an cúiteamh a íoc i bhfoirm dearbhán agus/nó seirbhísí eile má bhíonn na téarmaí solúbtha (go háirithe maidir leis an tréimhse bhailíochta agus leis an gceann scríbe). Íocfar an cúiteamh in airgead arna iarraidh sin ag an bpaisinéir.

3. Ní asbhainfear den chúiteamh i leith phraghas an ticéid costais idirbheart airgid amhail táillí, costais teileafóin ná stampaí. Féadfaidh gnóthais iarnróid íostairseach a chinneadh nach n-íocfar íocaíochtaí cúitimh faoina bhun. Ní rachaidh an tairseach sin thar EUR 4.

4. Ní bheidh aon cheart chun cúitimh ag an bpaisinéir má thugtar fógra dó sula gceannaíonn sé ticéad go mbeidh moill ann, ná más lú ná 60 nóiméad moill a thig ó leanúint ar sheirbhís eile nó ó athródú.

Airteagal 18

Cúnamh

1. I gcás moille ar theacht nó ar imeacht, coinneoidh an gnóthas iarnróid nó an bainisteoir stáisiúin na paisinéirí ar an eolas maidir leis an staid agus maidir leis an am teachta measta agus leis an am imeachta measta a luaithe a bheidh an fhaisnéis sin ar fáil.

2. I gcás moille dá dtagraítear i mír 1 is mó ná 60 nóiméad, déanfar na nithe seo a leanas a thairiscint freisin do na paisinéirí saor in aisce:

- (a) béilí agus pronnlach ar comhréir réasúnach leis an tréimhse fanachta, má bhíonn siad ar fáil ar an traein nó sa stáisiún, nó más féidir iad a sholáthar go réasúnach;
- (b) nuair is féidir sin go táigiúil, óstán nó cóiríocht eile, agus iompar idir an stáisiún iarnróid agus an t-ionad cóiríochta, i gcásanna ina dtiocfaidh fanacht oíche amháin nó níos mó ná oíche amháin nó fanacht breise chun a bheith riachtanach;
- (c) i gcás go mbeidh an traein blocáilte ar an iarnród, iompar ón traein go dtí an stáisiún iarnróid, go dtí pointe imeachta malartach nó go dtí ceann scríbe na seirbhíse, nuair is féidir sin go táigiúil.

3. Mura féidir leanúint leis an tseirbhís iarnróid a thuilleadh, eagróidh na gnóthais iarnróid seirbhísí iompair malartacha do na paisinéirí a luaithe is féidir.

4. Arna iarraidh sin ag an bpaisinéir, deimhneoidh gnóthais iarnróid ar an ticéad go raibh moill ar an tseirbhís iarnróid, gur chaill sí nasc nó gur cealaíodh í, de réir mar a bheidh.

5. Agus mír 1, mír 2 agus mír 3 á gcur i bhfeidhm aige, tabharfaidh an gnóthas iarnróid a oibríonn an tseirbhís aird leithleach ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus daoine a bheidh á dtionlacan.

CAIBIDIL V

DAOINE FAOI MHÍCHUMAS AGUS DAOINE A bhFUIL A SOGHLUAISTEACHT LAGHDAITHE

Airteagal 19

An ceart chun iompair

1. Bunóidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin, le rannpháirtíocht ghníomhach eagraíochtaí a dhéanann ionadaíocht ar dhaoine faoi mhíchumas agus ar dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, rialacha neamh-idirdhealaitheacha rochtana chun daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a iompar nó beidh rialacha den sórt sin i bhfeidhm acu.

2. Tairgfear áirithintí agus ticéid do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe gan costas breise. Ní fhéadfaidh gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad ná tionscnóir turas diúltiú áirithint a ghlacadh ó dhuine faoi mhíchumas nó ó dhuine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe ná diúltiú ticéad a eisiúint chuige nó chuici ná ní fhéadfaidh gnóthas iarnróid éileamh go dtionlacfadh duine eile an duine sin mura mbeidh dianghá leis sin chun na rialacha rochtana dá dtagraítear i mír 1 a chomhlíonadh.

Airteagal 20

Faisnéis le haghaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe

1. Arna iarraidh sin, soláthróidh gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad nó tionscnóir turas faisnéis do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe maidir le hinrochtaineacht seirbhísí iarnróid agus maidir le coinníollacha rochtana an rothra i gcomhréir leis na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 19(1) agus cuirfidh an gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad nó tionscnóir turas daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe ar an eolas faoi na saoráidí a bheidh ar bord.

2. I gcás ina bhfeidhmeoidh gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad agus/nó tionscnóir turas an maolú dá bhforáiltear in Airteagal 19(2), arna iarraidh sin cuirfidh sé faisnéis i scríbhinn maidir leis na cúiseanna leis sin chuig an duine faoi mhíchumas nó chuig an duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe laistigh de chúig lá oibre ón dáta ar dhiúltaigh sé áirithint a dhéanamh nó ticéad a eisiúint nó a d'fhorchuir sé an coinníoll go ndéanfaí an duine a thionlacan.

Airteagal 21

Inrochtaineacht

1. Áiritheoidh gnóthas iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin, tríd an STI do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a chomhlíonadh, go mbeidh na stáisiúin, na hardáin, an rothra agus saoráidí eile inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

2. Mura mbeidh foireann tionlacain ar thraein nó mura mbeidh foireann ag stáisiún, déanfaidh gnóthas iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin gach iarracht réasúnach chun go mbeidh rochtain ag daoine faoi mhíchumas nó ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe ar thaisteal d'iarnród.

Airteagal 22

Cúnamh ag stáisiúin iarnróid

1. Tráth duine faoi mhíchumas nó duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe a imeacht ó stáisiún a bhfuil foireann ar fáil ann, idirthuras a dhéanamh ann nó é a shroichint, tabharfaidh an bainisteoir stáisiúin cúnamh dó nó di saor in aisce chun go bhféadfaidh an duine sin dul ar an tseirbhís imeachta nó tuirlingt ón tseirbhís teachta a bhfuil ticéad ceannaithe aige nó aici di, gan dochar do na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 19(1).

2. Féadfaidh na Ballstáit a fhoráil go ndéanfar maolú ar mhír 1 i gcás daoine a bheidh ag taisteal ar sheirbhísí atá faoi réir conartha seirbhíse poiblí arna dheonú i gcomhréir le dlí Comhphobail, ar choinníoll go mbeidh áiseanna nó socruithe malartacha curtha ar fáil ag an údarás inniúil lena rathaítear leibhéal coibhéseach nó leibhéal níos airde rochtana ar sheirbhísí iompair.

3. I stáisiúin nach mbeidh foireann ar fáil iontu, áiritheoidh gnóthas iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin go mbeidh faisnéis a mbeidh teacht uirthi go furasta ar taispeáint i gcomhréir leis na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 19(1) maidir leis an stáisiún iarnróid is congaráí a mbeidh foireann ar fáil ann agus maidir le cúnamh a bheidh ar fáil go díreach do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

Airteagal 23

Cúnamh ar an traein

Gan dochar do na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 19(1), soláthróidh gnóthas iarnróid cúnamh saor in aisce ar an traein do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus le linn dó nó di dul ar an traein agus tuirlingt di.

Chun críocha an Airteagail seo, ciallóidh cúnamh ar bord gach iarracht reasúnta chun cúnamh a thairiscint do dhuine faoi mhíchumas nó do dhuine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe chun go mbeidh rochtain ag an duine sin ar na seirbhísí céanna ar an traein leis na paisinéirí eile, mura gceadaíonn míchumas an duine nó grád na soghluaisteachta laghdaithe don duine sin rochtain a bheith aige nó aici ar na seirbhísí sin go neamhspleách agus go sábháilte.

Airteagal 24

Coinníollacha faoina soláthraítear cúnamh

Comhoibreoidh gnóthas iarnróid, bainisteoirí stáisiúin, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas le chéile chun cúnamh a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe i gcomhréir le hAirteagal 22 agus Airteagal 23 agus leis na pointí seo a leanas:

- soláthrófar cúnamh ar choinníoll go dtabharfar fógra don ghnóthas iarnróid, don bhainisteoir stáisiúin, don díoltóir ticéad nó don tionscnóir turas ónar ceannaíodh an ticéad go mbeidh cúnamh ag teastáil, ar a laghad 48 uair sula mbeidh an cúnamh ag teastáil. I gcás ina gceadaíonn an ticéad ilturais, is leor fógra amháin ar chuntar go dtugtar faisnéis leordhóthanach maidir le hamanna na dturas ina dhiaidh sin;
- glacfaidh gnóthas iarnróid, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas gach beart is gá maidir le fógraí a fháil;
- mura ndéanfar fógra i gcomhréir le pointe (a), déanfaidh an gnóthas iarnróid agus an bainisteoir stáisiúin gach iarracht réasúnach chun cúnamh a sholáthar ionas go bhféadfaidh an duine faoi mhíchumas agus an duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe taisteal;

- (d) gan dochar do chumhachtaí eintiteas eile maidir le limistéir atá suite lasmuigh d'áitreabh an stáisiúin iarnróid, ainmneoidh an bainisteoir stáisiúin nó aon duine eile a bheidh údaraithe pointí, laistigh den stáisiún iarnróid agus lasmuigh de, ag a bhféadfaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe cur in iúl go bhfuil siad tagtha chuig an stáisiún iarnróid agus cúnadh a iarraidh más gá;
- (e) soláthrófar cúnadh ar choinníoll go mbeidh an duine faoi mhíchumas agus an duine a bhfuil a shoghluaiseacht nó a soghluaiseacht laghdaithe i láthair ag an bpointe ainmnithe tráth arna shonrú ag an ngnóthas iarnróid nó ag an mbainisteoir stáisiúin a chuirfidh an cúnadh sin ar fáil. Ní bheidh aon am a shonrófar níos mó ná 60 nóiméad roimh an am imeachta foilsithe nó roimh an am a n-iarrrar ar na paisinéirí go léir clarú. Mura sonrófar am a mbeidh ar an duine faoi mhíchumas nó an duine a bhfuil a shoghluaiseacht nó a soghluaiseacht laghdaithe a bheith i láthair, beidh an duine i láthair ag an bpointe ainmnithe ar a laghad 30 nóiméad roimh an am imeachta foilsithe nó roimh an am a n-iarrrar ar na paisinéirí go léir clarú.

Airteagal 25

Cúiteamh i leith trealaimh ghluaiseachta nó trealaimh shonraigh eile

Má tá an gnóthas iarnróid faoi dhliteanas i leith chailteanas iomlán nó pháirt-chailteanas trealaimh ghluaiseachta nó trealaimh shonraigh eile arna úsáid ag daoine faoi mhíchumas nó ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, nó i leith damáiste a bhainfidh don trealamh sin, ní bheidh aon teorainn airgeadais infheidhme.

CAIBIDIL VI

SLÁNDAIL, GEARÁIN AGUS CÁILÍOCHT SEIRBHÍSE

Airteagal 26

Slándáil phearsanta paisinéirí

Le comhaontú na n-údarás poiblí, déanfaidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí bonneagair agus bainisteoirí stáisiúin bearta leordhóthanacha ina réimsí freagrachta faoi seach agus déanfaidh siad iad a oiriúnú don leibhéal slándála a shaineoidh na húdaráis phoiblí chun slándáil phearsanta paisinéirí a áirithiú i stáisiúin iarnróid agus ar thraenacha agus chun príacail a bhainistiú. Comhoibreoidh siad agus malartóidh siad faisnéis faoi dheachleachtais maidir le gníomhartha a chosc ar dóigh dóibh meath a chur ar an leibhéal slándála.

Airteagal 27

Gearáin

1. Bunóidh gnóthais iarnróid meicníocht chun déileáil le gearáin maidir leis na cearta agus na hoibleagáidí a fholáitear leis an Rialachán seo. Cuirfidh an gnóthas iarnróid a shonraí teagmhála agus a theangacha oibre i bhfios go forleathan do phaisinéirí.

2. Féadfaidh paisinéirí gearán a chur faoi bhráid aon ghnóthais iarnróid lena mbaineann. Laistigh d'aon mhí amháin, tabharfaidh seolaí an ghearáin freagra réasúnaithe nó, i gcásanna inchosanta, tabharfaidh sé fógra don phaisinéir faoin dáta laistigh de thréimhse nach faide ná trí mhí ó dháta an ghearáin a bhféadfar a bheith ag súil le freagra.

3. Foilseoidh an gnóthas iarnróid sa tuarascáil bhliantúil dá dtagraítear in Airteagal 28 líon agus catagóirí na ngearán a fuarthas, líon na ngearán a próiseáladh, an t-am freagartha agus na gníomhartha féideartha feabhsaithe a rinneadh.

Airteagal 28

Caighdeán cháilíochta seirbhíse

1. Déanfaidh gnóthais iarnróid caighdeán cháilíochta seirbhíse a shainiú agus córas bainistíochta cáilíochta a thabhairt isteach chun an caighdeán seirbhíse a chothabháil. Folóidh na caighdeán cháilíochta seirbhíse ar a laghad na hítimí a liostaítear in Iarscríbhinn III.

2. Déanfaidh gnóthais iarnróid faireachán ar an gcaoi a gcruthóidh siad féin, mar a bheidh le brath ar na caighdeán cháilíochta seirbhíse. Déanfaidh gnóthais iarnróid tuarascáil a fhoilsiú gach bliain ar a gcruthúnas cáilíochta seirbhíse chomh maith lena dtuarascáil bhliantúil. Foilseofar na tuarascálacha um chruthúnas cáilíochta seirbhíse ar láithreán gréasáin idirlín na ngnóthas iarnróid. Ina theannta sin beidh na tuarascálacha sin le fáil ar láithreán gréasáin an ERA.

CAIBIDIL VII

FAISNÉIS AGUS CUR I bhFEIDHM

Airteagal 29

Faisnéis do phaisinéirí faoina gcearta

1. Agus ticéid le haghaidh aistir d'iarnród á ndíol acu, cuirfidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin agus tionscnóirí turas paisinéirí ar an eolas faoina gcearta agus a n-oibleagáidí faoin Rialachán seo. Chun an ceanglas seo maidir le faisnéis a chomhlíonadh, is féidir le gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin agus tionscnóirí turas úsáid a bhaint as achoimre d'fhorálacha an Rialacháin seo a ullmhóidh an Coimisiún i dteangacha oifigiúla uile institiúidí an Aontais Eorpaigh agus a chuirfear ar fáil dóibh.

2. Cuirfidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin paisinéirí ar an eolas ar mhodh iomchuí, ag an stáisiún agus ar an traenín, maidir le mionsonraí teagmhála an chomhlachta nó na gcomhlachtaí a bheidh ainmnithe ag na Ballstáit de bhun Airteagal 30.

Airteagal 30

Forfheidhmiú

1. Ainmneoidh gach Ballstát comhlacht nó comhlachtaí a bheidh freagrach as forfheidhmiú an Rialacháin seo. Glacfaidh gach comhlacht na bearta is gá chun a áirithiú go n-urramaítear cearta na bpaisinéirí.

Beidh gach comhlacht neamhspleách ó thaobh eagrú, cinntí maoinithe, struchtúir dhlíthiúil agus cinnteoireachta ar aon bhainisteoir bonneagair, ar aon chomhlacht muirearaithe nó leithroinnte nó ar aon ghnóthas iarnróid.

Cuirfidh na Ballstáit an comhlacht nó na comhlachtaí a ainmneofar i gcomhréir leis an mír seo chomh maith lena dhualgais nó lena ndualgais faoi seach in iúl don Choimisiún.

2. Féadfaidh gach paisinéir gearán a dhéanamh leis an gcomhlacht iomchuí arna ainmniú de réir mhír 1, nó le haon chomhlacht iomchuí eile arna ainmniú ag Ballstát, faoi shárú líomhnaithe ar an Rialachán seo.

Airteagal 31

Comhoibriú idir chomhlachtaí forfheidhmithe

Déanfaidh comhlachtaí forfheidhmithe dá dtagraítear in Airteagal 30 faisnéis a mhalartú faoina gcuid oibre agus faoina bprionsabail chinnteoireachta agus a gcleachtas cinnteoireachta chun comhordú a dhéanamh ar a bprionsabail chinnteoireachta ó cheann ceann an Chomhphobail. Tabharfaidh an Coimisiún tacaíocht dóibh i mbun an taise seo.

CAIBIDIL VIII

FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

Airteagal 32

Pionóis

Leagfaidh na Ballstáit síos na rialacha maidir leis na pionóis a bheidh infheidhme i gcás sárúithe ar fhorálacha an Rialacháin seo agus glacfaidh siad na bearta uile is gá chun a áirithiú go gcuirfear chun feidhme iad. Beidh na pionóis dá bhforáiltear éifeachtúil, comhréireach agus athchomhairleach. Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún faoi na rialacha agus na bearta sin faoin 3 Meitheamh 2010 agus tabharfaidh siad fógra dó láithreach faoi aon leasú a dhéantar ina dhiaidh sin a dhéanfaidh difear dóibh.

Airteagal 33

Iarscríbhinní

Na bearta a cheapfar chun eilimintí neamhriachtanacha den Rialachán seo a leasú trí na hlarscríbhinní a ghabhann leis, cé is moite d'Iarscríbhinn I, a chur in oiriúint, glacfar iad i gcomhréir leis an nós imeachta rialúcháin lena ngabhann grinnscrúdú agus dá dtagraítear in Airteagal 35(2).

Beidh sé ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh in Strasbourg an 23 Deireadh Fómhair 2007.

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán
H.-G. PÖTTERING

Airteagal 34

Forálacha leasaitheacha

1. Na bearta a cheapfar chun eilimintí neamhriachtanacha den Rialachán seo a leasú trína fhorlíonadh, agus a mbeidh gá leo chun Airteagal 2, Airteagal 10 agus Airteagal 12 a chur chun feidhme, glacfar iad i gcomhréir leis an nós imeachta rialúcháin lena ngabhann grinnscrúdú agus dá dtagraítear in Airteagal 35(2).

2. Na bearta a cheapfar chun eilimintí neamhriachtanacha den Rialachán seo a leasú trí na méideanna airgeadais dá dtagraítear ann, seachas in Iarscríbhinn I, a choigeartú i bhfianaise an bhoilscithe, glacfar iad i gcomhréir leis an nós imeachta rialúcháin lena ngabhann grinnscrúdú agus dá dtagraítear in Airteagal 35(2).

Airteagal 35

An nós imeachta coiste

1. Tabharfaidh an Coiste arna thionscnamh le hAirteagal 11a de Threoir 91/440/CEE cúnaimh don Choimisiún.

2. I gcás ina ndéanfar tagairt don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5a(1) go (4) agus ag Airteagal 7 de Chinneadh 1999/468/CE, ag féachaint d'fhorálacha Airteagal 8 de.

Airteagal 36

Tuarascáil

Tabharfaidh an Coimisiún, faoin 3 Nollaig 2012, tuarascáil do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle maidir le cur chun feidhme an Rialacháin seo agus na torthaí a bheidh air, agus go háirithe maidir leis na caighdeáin cháilíochta seirbhíse.

Beidh an tuarascáil seo bunaithe ar fhaisnéis a chuirfear ar fáil de bhun an Rialacháin seo agus de bhun Airteagal 10b de Threoir 91/440/CEE. Beidh tograí iomchuí ag gabháil leis an tuarascáil, i gcás inar gá.

Airteagal 37

Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm 24 mhí tar éis dháta a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán
M. LOBO ANTUNES

IARSCRÍBHINN I

Sliocht as na rialacha comhionanna maidir leis an gConradh le haghaidh Iompair Idirnáisiúnta Paisinéirí agus Bagáiste d'Iarnród (civ)*Foschríbinn A***A ghabhann le Coinbhinsiún an 9 Bealtaine 1980 maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród (COTIF) arna mhodhnú le Prótacal an 3 Meitheamh 1999 lena modhnaítear an Coinbhinsiún maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród**

TEIDEAL II

AN CONRADH IOMPAIR A THABHAIRT I GCRÍCH AGUS A FHEIDHMIÚ*Airteagal 6***Conradh iompair**

1. Leis an gconradh iompair, gabhfaidh an t-iompróir air féin an paisinéir a iompar chomh maith le bagáiste agus feithiclí, i gcás inar iomchuí, chuig an gceann scríbe agus an bagáiste agus na feithiclí a sheachadadh ag an gceann scríbe.
2. Ní mór an conradh iompair a dhaingniú le ticéad amháin nó le níos mó a eiseofar chuig an bpaisinéir. Ar a shon sin, faoi réir Airteagal 9, ní dhéanfaidh easpa, mírialtacht ná cailteanas ticéid difear do mharthain ná do bhailíocht an chonartha a fhanfaidh faoi réir na Rialacha Comhionanna seo.
3. Beidh an ticéad ina fhianaise prima facie ar thabhairt i gcrích an chonartha iompair agus ar a bhfuil ann.

*Airteagal 7***An ticéad**

1. Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair foirm na dticéad agus a mbeidh orthu chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar iad a chló agus a dhéanamh amach.
2. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an ticéad:
 - (a) an t-iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t-iompar faoi réir na Rialacha Comhionanna seo, d'ainneoin aon chláisail dá mhalairt; féadfar é seo a shonrú leis an acrainm CIV;
 - (c) aon ráiteas eile is gá chun tabhairt i gcrích an chonartha agus a bhfuil ann a chruthú agus chun a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhu a thagann as an gconradh sin.
3. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar an ticéad a fháil, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.
4. Beidh an ticéad inaistrithe mura ndearnadh amach in ainm an phaisinéara é agus murar cuireadh tús leis an turas.
5. Féadfar an ticéad a bhunú i bhfoirm chlárú sonraí leictreonacha, a fhéadfar a thrasfhoirmiú ina siombail inléite scríofa. Caithfidh an nós imeachta a úsáidtear chun sonraí a chlárú agus a chóireáil a bheith coibhéseach ó thaobh feidhme de, go háirithe a mhéid a bhaineann le luach fianaiseach an ticéid a léiríonn na sonraí sin.

*Airteagal 8***An muirear ar iompar a íoc agus a aisíoc**

1. Faoi réir aon chomhaontaithe dá mhalairt idir an paisinéir agus an t-iompróir, beidh an muirear ar iompar iníoctha roimh ré.
2. Cinnfear leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair na coinníollacha faoina ndéanfar an muirear ar iompar a aisíoc.

*Airteagal 9***An ceart chun iompair. Eisiamh ó iompar**

1. Caithfidh an paisinéir, ó thús an turais, ticéad bailí a bheith ina sheilbh agus é a thabhairt ar aird tráth iniúchta ticéad. Féadfar foráil don mhéid seo a leanas leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair:

- (a) nach foláir do phaisinéir nach dtabharfaidh ticéad bailí ar aird formhuirear a íoc, i dteannta an mhuirir ar iompar;
- (b) go gceanglófar ar phaisinéir a dhiúltaíonn an muirear ar iompar nó an formhuirear a íoc nuair a iarrtar é scor dá thuras;
- (c) má tá an formhuirear le haisíoc agus na coinníollacha faoina mbeidh sé le haisíoc.

2. Maidir le paisinéirí a dhéanann na nithe seo a leanas:

- (a) sábháilteacht agus dea-oibriú na n-oibríochtaí nó sábháilteacht na bpaisinéirí eile a chur i mbaol,
- (b) ceataí a dhéanamh do phaisinéirí ar mhodh do-ghlactha,

féadfar a fhoráil leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair go ndéanfar iad a eisiamh ó iompar nó go gceanglófar orthu scor dá dturas agus nach mbeidh na daoine sin i dteideal aisíocaíochta ar a muirear ar iompar ná ar mhuirear ar bith ar iompar bagáiste chláráithe a d'fhéadfadh a bheith íoctha acu.

*Airteagal 10***Foirmiúlachtaí riaracháin a chomhlíonadh**

Caithfidh an paisinéir na foirmiúlachtaí a cheanglaíonn údarais chustaim nó údarais eile riaracháin air a chomhlíonadh.

*Airteagal 11***Traenacha a bheith curtha ar ceal agus ag rith mall. Naisc a chailltear**

Caithfidh an t-iompróir, i gcás inar gá, a dheimhniú ar an ticéad gur cuireadh an traen ar ceal nó gur cailleadh an nasc.

TEIDEAL III

IOMPAR BAGÁISTE LÁIMHE, AINMHITHE, BAGÁISTE CHLÁRAITHE AGUS FEITHICLÍ

Caibidil I

Forálacha Coiteanna*Airteagal 12***Earraí agus ainmhithe inghlactha**

1. Féadfaidh an paisinéir earraí a thabhairt leis is furasta a láimhsíú (bagáiste láimhe) agus ainmhithe beo freisin, i gcomhréir leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair. Ina theannta sin, féadfaidh an paisinéir earraí liopasta a thabhairt leis i gcomhréir leis na forálacha speisialta atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair. Ní cheadófar mar bhagáiste láimhe earraí nó ainmhithe ar dóigh dóibh paisinéirí a chrá nó ar dóigh dóibh a bheith ina gcúis damáiste.

2. Féadfaidh an paisinéir earraí agus ainmhithe a choinníú mar bhagáiste cláráithe i gcomhréir leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair.

3. Féadfaidh an t-iompróir iompar feithiclí a cheadú tráth paisinéirí a iompar i gcomhréir le forálacha speisialta atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair.

4. Caithfidh iompar earraí contúirteacha mar bhagáiste láimhe, mar bhagáiste cláráithe agus iompar na n-earraí sin i bhfeithiclí nó ar fheithiclí, a dhéantar d'iarnród i gcomhréir leis an Teideal seo, an Rialachán maidir le hIompar Earraí Contúirteacha d'Iarnród (RID) a chomhlíonadh.

*Airteagal 13***Scrúdú**

1. Nuair a bheidh amhras ann, agus cúis mhaith leis, gur mainníodh na coinníollacha iompair a chomhlíonadh, beidh sé de cheart ag an iompróir a scrúdú, an bhfuil na hearraí (bagáiste láimhe, bagáiste cláraithe, feithiclí lena n-áirítear a luchtú) agus na hainmhíthe a iompraítear, ag comhlíonadh na gcoinníollacha iompair, mura gcoisctear scrúdú den sórt sin le dlíthe agus le saintreoracha an Stáit ina ndéanfaí é. Caithfear a iarraidh ar an bpaisinéir freastal ar an scrúdú. Mura láithreoidh sé nó mura féidir dul i dteagmháil leis, caithfidh an t-iompróir a cheangal go mbeidh beirt fhinnéithe neamhspleácha i láthair.
2. Má shuítear nár urramaíodh na coinníollacha iompair, féadfaidh an t-iompróir a cheangal ar an bpaisinéir na costais a thiocfaidh as an scrúdú a íoc.

*Airteagal 14***Foirmiúlachtaí riaracháin a chomhlíonadh**

Caithfidh an paisinéir na foirmiúlachtaí a chomhlíonadh a cheanglaíonn údaráis chustaim nó údaráis eile riaracháin a chomhlíonadh nuair a bheidh earraí (bagáiste láimhe, bagáiste cláraithe, feithiclí lena n-áirítear a luchtú) nó ainmhíthe á n-iompar aige agus é á iompar. Beidh sé i láthair ag iniúchadh na n-earraí seo ach amháin i gcás ina bhforáiltear a mhalairt le dlíthe agus le saintreoracha gach Stáit.

Caibidil II

Bagáiste Láimhe agus Ainmhíthe*Airteagal 15***Maoirsiú**

Beidh sé de fhreagracht ar an bpaisinéir maoirsiú a dhéanamh ar an mbagáiste láimhe agus ar na hainmhíthe a thabharfaidh sé leis.

Caibidil III

Bagáiste Cláraithe*Airteagal 16***Bagáiste cláraithe a choinsíniú**

1. Caithfear na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le bagáiste cláraithe a chur ar aghaidh a shuíomh le dearbhán cláraithe bagáiste a eiseofar chuig an bpaisinéir.
2. Faoi réir Airteagal 22, ní dhéanfaidh easpa, mírialtacht ná cailteanas an dearbháin chláraithe bagáiste difear do mharthain ná do bhailíocht na gcomhaontuithe maidir leis an mbagáiste cláraithe a chur ar aghaidh, a fhanfaidh faoi réir na Rialacha Comhionanna seo.
3. Beidh an dearbhán cláraithe bagáiste ina fhianaise prima facie ar chlárú an bhadáiste agus ar choinníollacha a iompair.
4. Faoi réir a mhalairt d'fhianaise, toimhdeofar gur dealraitheach go raibh bail mhaith ar an mbagáiste cláraithe nuair a thóg an t-iompróir idir lámha é, agus go raibh líon agus mais na n-earraí bagáiste ar comhréir leis na hiontrálacha ar an dearbhán cláraithe bagáiste.

*Airteagal 17***An dearbhán cláraithe bagáiste**

1. Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair foirm an dearbháin chláraithe bagáiste agus a mbeidh air chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar é a chló agus a dhéanamh amach. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 7(5).
2. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an dearbhán cláraithe bagáiste:
 - (a) an t-iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t-iompar faoi réir na Rialacha Comhionanna seo, d'ainneoin aon chlásail dá mhalairt; féadfar é seo a chur in iúl leis an acrainm CIV;

- (c) aon ráiteas eile is gá chun na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann leis an mbagáiste cláraithe a chur ar aghaidh a chruithú agus chun a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhu a thagann as an gconradh iompair.
3. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar an dearbhán cláraithe bagáiste a fháil, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.

Airteagal 18

Clárú agus iompar

1. Mura bhforáiltear a mhalairt leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair, ní dhéanfar bagáiste a chlárú go dtí go dtabharfar ticéad ar aird a bheidh bailí go dtí ceann scríbe an bhagáiste ar a laghad. Ar gach bealach eile, déanfar an bagáiste a chlárú i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm in áit an choinsínithe.
2. Nuair a fhorálfar leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair go bhféadfar an bagáiste a ghlacadh chun iompair gan ticéad a thabhairt ar aird, beidh feidhm mutatis mutandis ag na Rialacha Comhionanna seo lena gcinntear cearta agus oibleagáidí an phaisinéara i ndáil lena bhagáiste cláraithe maidir le coinsíneoir bagáiste chláraithe.
3. Féadfaidh an t-iompróir an bagáiste cláraithe a chur ar aghaidh ar thraein eile nó ar mhodh eile iompair agus ar chonair nach ionann agus an chonair a chuaigh an paisinéir.

Airteagal 19

Muirir d'iompar an bhagáiste chláraithe a íoc

Faoi réir aon chomhaontaithe dá mhalairt idir an paisinéir agus an t-iompróir, beidh an muirear ar iompar bagáiste cláraithe infíoctha ar é a chlárú.

Airteagal 20

Bagáiste cláraithe a mharcáil

Ní mór don phaisinéir a shonrú ar gach ítim bagáiste in áit a bheidh le feiceáil go soiléir agus ar mhodh a bheidh sách buan agus sách inléite:

- (a) a ainm agus a sheoladh;
- (b) an ceann scríbe.

Airteagal 21

An ceart chun bagáiste cláraithe a dhiúscairt

1. Má cheadaítear leis na cúinsí agus mura sáraítear amhlaidh ceanglais ná riachtanais údarás riaracháin eile, féadfaidh an paisinéir a iarraidh go ndéanfar bagáiste a thabhairt ar ais ar láimh ag áit an choinsínithe ar thabhairt suas an dearbháin chláraithe bagáiste agus, má cheanglaítear amhlaidh leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair déanamh amhlaidh, ar thabhairt ar aird an ticéid.
2. Féadfaidh forálacha eile a bhaineann leis an gceart chun bagáiste cláraithe a dhiúscairt a bheith sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, go háirithe modhnuithe ar an gceann scríbe agus na hiarmhairtí airgeadais a d'fhéadfaí a bheith le hiompar ag an bpaisinéir.

Airteagal 22

Seachadadh

1. Déanfar bagáiste cláraithe a sheachadadh ar an dearbhán cláraithe bagáiste a thabhairt suas agus, i gcás inar iomchuí, ar na méideanna is innhuirearaithe in aghaidh na coinsíneachta a íoc.

Beidh an t-iompróir i dteideal a scrúdú an bhfuil sealbhóir an dearbháin i dteideal glacadh le seachadadh, ach ní bheidh sé d'oibleagáid air é sin a scrúdú.

2. Beidh na nithe seo a leanas coibhéseach le seachadadh do shealbhoir an dearbháin chláraithe bagáiste, más rud é, i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm ag an gceann scríbe:
- (a) gur tugadh an bagáiste ar láimh do na húdarais chustaim nó octroi ag a n-áitreabh nó ag a stórais, nuair nach mbeidh siad sin faoi réir mhaoirsiú an iompróra;
- (b) gur tugadh ainmhithe beo ar láimh do thrú páirtithe.

3. Féadfaidh sealbhóir an dearbháin chláráithe bagáiste a cheangal go ndéanfar an bagáiste a sheachadadh ag an gceann scríbe a luaithe a bheidh an t-am caite a comhaontaíodh agus, i gcás inar iomchuí, a luaithe a bheidh an t-am caite is gá do na hoibríochtaí a dhéanfaidh na húdaráis chustaim nó riaracháin.
4. Má mhainnítear an dearbhán cláráithe bagáiste a thabhairt suas, ní bheidh sé d'obleagáid ar an iompróir an bagáiste a sheachadadh ach chuig an duine a chruthóidh a cheart chuige; más dealraitheach nach bhfuil an cruthúnas a thairgtear leordhóthanach, féadfaidh an t-iompróir a cheangal go dtabharfar urrús.
5. Déanfar bagáiste a sheachadadh ag an gceann scríbe ar dó a cláraíodh é.
6. Féadfaidh sealbhóir dearbháin chláráithe bagáiste nach ndearnadh a bhagáiste a sheachadadh a cheangal go ndéanfar an lá agus an t-am a d'iarr sé an seachadadh a fhorhnuiniú ar an dearbhán i gcomhréir le mír 3.
7. Féadfaidh an duine atá ina theideal a dhiúltú an bagáiste a ghlacadh mura gcomhlíonfaidh an t-iompróir an iarraidh uaidh scrúdú a dhéanamh ar an mbagáiste cláráithe d'fhonn damáiste a líomhnaítear a shuíomh.
8. Ar gach bealach eile, déanfar an bagáiste a sheachadadh i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm ag an gceann scríbe.

Caibidil IV

Feithiclí

Airteagal 23

Coinníollacha iompair

Sonrófar go sonrach sna forálacha speisialta maidir le hiompar feithiclí atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, na coinníollacha lena rialaítear glacadh chun iompair, clárú, luchtú agus iompair, dlúchtú agus seachadadh, chomh maith le hoibleagáidí an phaisinéara.

Airteagal 24

Dearbhán iompair

1. Caithfear na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le feithiclí a iompar a bhunú le dearbhán cláráithe a eiseofar chuig an bpaisinéir. Féadfar an dearbhán iompair a lánpháirtíú i dticéad an phaisinéara.
2. Cinnfidh na coinníollacha ginearálta lena rialaítear iompar feithiclí, atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, foirm an dearbháin iompair agus a mbeidh air chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar é a chló agus a dhéanamh amach. Beidh feidhm mutatis mutandis ag Airteagal 7(5).
3. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an dearbhán iompair:
 - (a) an t-iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t-iompar faoi réir na Rialacha Comhionanna seo, d'ainneoin aon chláisail dá mhalairt; féadfar é seo a chur in iúl leis an acrainm CIV;
 - (c) aon ráiteas eile is gá chun na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le feithiclí a iompar a chruthú agus chun a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhu a thagann as an gconradh iompair.
4. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar an dearbhán iompair a fháil, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.

Airteagal 25

An dlí is infheidhme

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh feidhm maidir le feithiclí ag forálacha Chaibidil III a bhaineann le bagáiste a iompar.

TEIDEAL IV

DLITEANAS AN IOMPRÓRA

Caibidil I

*Dlíteanas i gcás Báis Phaisinéirí nó Díobhála Pearsanta do Phaisinéirí**Airteagal 26***Bonn an dliteanais**

1. Is é an t-iompróir a bheidh faoi dhliteanas i leith cailteanais nó damáiste as eascróidh as bás paisinéara nó as díobháil phearsanta nó aon díobháil eile choirp nó intinne do phaisinéir, arb é is cúis leis tionóisc a eascraíonn as oibriú an iarnróid agus a tharla le linn don phaisinéir a bheith i bhfeithiclí iarnróid, nó ag dul isteach orthu nó ag tuirlingt díobh, is cuma cén bonneagar iarnróid a úsáidtear.
2. Saorfair an t-iompróir ón dliteanas sin:
 - (a) más é ba chúis leis an tionóisc imthosca nach raibh baint acu le hoibriú an iarnróid agus nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis;
 - (b) a mhéid gur ar an bpaisinéir atá an locht gur tharla an tionóisc;
 - (c) más é ba chúis leis an tionóisc iompar tríú páirtí nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis; ní mheasfar gur tríú páirtí é gnóthas eile a mbeidh an bonneagar céanna iarnróid á úsáid aige; ní dhéanfar difear don cheart cúláraigh.
3. Más é iompar tríú páirtí is cúis leis an tionóisc, agus d'ainneoin sin, nach ndéantar an t-iompróir a shaoradh go hiomlán óna dhliteanas i gcomhréir le mír 2(c), beidh dliteanas iomlán air suas go dtí na teorainneacha a leagtar síos sna Rialacha Comhionanna seo ach gan dochar d'aon cheart cúláraigh a d'fhéadfadh an t-iompróir a bheith aige in aghaidh an tríú páirtí.
4. Ní dhéanfaidh na Rialacha Comhionanna seo difear d'aon dliteanas a d'fhéadfadh an t-iompróir a thabhu i gcásanna nach bhforáiltear dóibh i mír 1.
5. Más iompróirí comhleanúnacha a dhéanann iompar atá faoi rialú aon chonartha amháin, beidh an t-iompróir atá faoi cheangal, de bhun an chonartha iompair, seirbhís iompair a sholáthar ar lena linn a tharla an tionóisc, beidh sé faoi dhliteanas i gcás báis phaisinéirí, agus i gcás díobhála pearsanta do phaisinéirí. I gcás nach é an t-iompróir a sholáthair an tseirbhís seo, ach iompróir ionadach, beidh an dá iompróir faoi dhliteanas go comhpháirteach agus go leithleach i gcomhréir leis na Rialacha Comhionanna seo.

*Airteagal 27***Damáistí i gcás báis**

1. I gcás bhás an phaisinéara, is éard a bheidh sna damáistí:
 - (a) aon chostais is gá tar éis an bháis, go háirithe costais a bhaineann le hiompar an choirp agus costais sochraide;
 - (b) mura dtarlaíonn an bás láithreach, na damáistí dá bhforáiltear in Airteagal 28.
2. Más rud é, de bharr bhás an phaisinéara, go mbaintear a gcothú de dhaoine a raibh nó a mbeadh sé de dhualgas dlíthiúil air iad a chothabháil, déanfar an cailteanas sin a chúiteamh leis na daoine sin. Is faoi rialú an dlí náisiúnta a bheidh cearta caingne le haghaidh damáistí ag daoine a bhí á gcothú ag an bpaisinéir cé nach raibh ceangal dlíthiúil air amhlaidh a dhéanamh.

*Airteagal 28***Damáistí i gcás díobhála pearsanta**

I gcás díobhála pearsanta nó aon díobhála eile choirp nó intinne don phaisinéir, is éard a bheidh sna damáistí:

- (a) aon chostais is gá, go háirithe costais chóireála agus iompair;
- (b) cúiteamh as cailteanas airgeadais de bharr éagumais iomláin nó éagumais pháirtigh chun oibre nó de bharr riachtanas méadaithe.

*Airteagal 29***Cúiteamh as díobháil eile choirp**

Cinnfear le dlí náisiúnta an gcaithfidh an t-iompróir damáistí a íoc i leith díobhála coirp seachas díobháil choirp dá bhforáiltear in Airteagal 27 agus in Airteagal 28 agus a mhéid a chaithfidh sé damáistí a íoc.

*Airteagal 30***Foirm agus méid na ndamáistí i gcás báis nó díobhála pearsanta**

1. Caithfear na damáistí faoi Airteagal 27(2) agus faoi Airteagal 28(b) a dhámhachtain i bhfoirm cnapshuime. Ar a shon sin, má cheadaítear le dlí náisiúnta blianacht a íoc, déanfar na damáistí a dhámhachtain san fhoirm sin má iarrann an paisinéir díobháilaithe nó na daoine atá ina dteideal dá dtagraítear in Airteagal 27(2) amhlaidh.

2. Déanfar méid na ndamáistí atá le dhámhachtain de bhun mhír 1 a chinneadh i gcomhréir leis an dlí náisiúnta. Chun críocha na Rialacha Comhionanna seo, áfach, socrófar an uasteorainn in aghaidh an phaisinéara ag 175 000 aonad cuntas mar chnapshuim nó mar bhliantacht bhliantúil a fhreagróidh don tsuim sin, i gcás ina bhforálfar leis an dlí náisiúnta d'uasteorainn is ísle ná an méid sin.

*Airteagal 31***Modhanna eile iompair**

1. Faoi réir mhír 2, ní bheidh feidhm ag na forálacha a bhaineann le dliteanas an iompróra i gcás báis phaisinéirí, nó i gcás díobhála pearsanta dóibh, maidir le cailiteanas nó damáiste a eascraíonn le linn an iompair, nach iompar d'iarnród a bhí ann, i gcomhréir leis an gconradh iompair.

2. I gcás ina mbeidh feithiclí iarnróid á n-iompar d'fharantóireacht, áfach, beidh feidhm ag na forálacha a bhaineann le dliteanas i gcás báis phaisinéirí nó as díobháil phearsanta do phaisinéirí, i leith cailiteanais nó damáiste dá dtagraítear in Airteagal 26(1) agus Airteagal 33(1) arb é is cúis leis tionóisc a d'eascair as oibriú an iarnróid agus a tharla le linn don phaisinéir a bheith sna feithiclí sin, nó ag dul isteach orthu nó ag tuirlingt díobh.

3. Nuair a chuirtear oibriú an iarnróid ar fionraí go sealadach, de bharr imthosca eisceachtúla, agus go ndéantar na paisinéirí a iompar de mhodh eile iompair, beidh dliteanas ar an iompróir de bhun na Rialacha Comhionanna seo.

Caibidil II

Dlíteanas i gcás go Mainnítear Cloí leis an Amchlár*Airteagal 32***Dlíteanas i gcás cealuithe, i gcás traenacha a bheith ag rith mall nó i gcás nasc a chailítear**

1. Beidh an t-iompróir faoi dliteanas don phaisinéir i leith cailiteanais nó damáiste a eascraíonn de bharr nach bhféadfaí, de bhíthin cealaithe, traenín a bheith ag rith mall nó nasc a chailítear, leanúint lena thuras an lá céanna sin, nó nach bhféadfaí go réasúnach a cheangal go leanfaí leis an turas de bharr imthosca áirithe. Is éard a bheidh sna damáistí costais réasúnacha cóiríochta chomh maith leis na costais réasúnacha a tháinig toisc go raibh gá fógra a thabhairt do dhaoine a bhí ag súil leis an bpaisinéir.

2. Saorfar an t-iompróir ón dliteanas sin i gcás ina mbeidh an cealú, an rith mall nó nasc cailite in-churtha i leith ceann de na cúiseanna seo a leanas:

- (a) imthosca nach raibh baint acu le hoibriú an iarnróid agus nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis,
- (b) locht ar an bpaisinéir; nó
- (c) iompar tríú páirtí nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis; ní mheasfar gur tríú páirtí é gnóthas eile a mbeidh an bonn neagar céanna iarnróid á úsáid aige; ní dhéanfar difear don cheart cúláraigh.

3. Cinnfear le dlí náisiúnta an gcaithfidh an t-iompróir damáistí a íoc i leith díobhála coirp seachas díobháil choirp dá ndéantar foráil i mír 1 agus a mhéid a chaithfidh sé damáistí a íoc. Ní dhéanfaidh an fhoráil sin dochar d'Airteagal 44.

Caibidil III

Dlíteanas i leith Bagáiste Láimhe, Ainmhithe, Bagáiste Chláraithe agus Feithiclí

ROINN 1

Bagáiste Láimhe agus Ainmhithe

Airteagal 33

Dlíteanas

1. I gcás báis phaisinéirí nó díobhála pearsanta dóibh, beidh an t-iompróir faoi dhlíteanas freisin i leith cailteanais iomláin nó páirt chailteanais earraí a bhí ag an bpaisinéir nó a bhí leis nó léi mar bhagáiste láimhe nó i leith damáiste do na hearraí sin; beidh feidhm ag an méid seo freisin maidir le hainmhithe a thug an paisinéir leis nó léi. Beidh feidhm mutatis mutandis ag Airteagal 26.

2. Thairis sin, ní bheidh an gnóthas iarnróid faoi dhlíteanas i leith cailteanais iomláin nó páirt chailteanais earraí nó ainmhithe a raibh an paisinéir freagrach as a maoirseacht i gcomhréir le hAirteagal 15, ná i leith damáiste dóibh, murab é locht an iompróra ba chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste sin. Ní bheidh feidhm ag na hAirteagail eile de Theideal IV, ach amháin Airteagal 51, ná ag Theideal VI maidir leis an gcás sin.

Airteagal 34

Teorainn le damáistí i gcás cailteanais earraí nó damáiste dóibh

Nuair a bheidh an t-iompróir faoi dhlíteanas faoi Airteagal 33(1), caithfidh sé cúiteamh a íoc go feadh teorainn 1 400 aonad cuntais in aghaidh an phaisinéara.

Airteagal 35

Eisiamh dlíteanais

Ní bheidh an t-iompróir faoi dhlíteanas don phaisinéir i leith cailteanais nó damáiste a eascraíonn as mainneachtain an phaisinéara na foirmiúlachtaí a cheanglaíonn na húdaráis custaim nó údaráis riaracháin eile a chomhall.

ROINN 2

Bagáiste Cláraithe

Airteagal 36

Bonn an dlíteanais

1. Is é an t-iompróir a bheidh faoi dhlíteanas i leith cailteanais nó damáiste a eascraíonn as cailteanas iomlán nó páirt chailteanais bagáiste chláráithe idir an t-am a dtógfaidh an t-iompróir an bagáiste idir lámha agus am an tseachadta, agus as moill ar sheachadadh.

2. Saorfar an t-iompróir ón dlíteanas sin a mhéid ba chúis leis an gcaillteanas, leis an damáiste nó leis an seachadadh moil-lithe locht an phaisinéara, ordú a thug an paisinéir seachas de thoradh locht an iompróra, fabht bhunúsach sa bhagáiste cláráithe nó imthosca nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc.

3. Saorfar an t-iompróir, áfach, ón dlíteanas sin a mhéid a d'eascair an cailteanas nó an damáiste as priacal faoi leith atá ann go bunúsach in imthoisc amháin nó níos mó de na himthosca seo a leanas:

- (a) easpa pacála nó neamhdhóthanacht na pacála;
- (b) cineál speisialta an bhagáiste;
- (c) coinsíniú earraí mar bhagáiste nach bhfuil inghlactha don iompar.

Airteagal 37

An dualgas cruthúnais

1. Is ar an iompróir a bheidh an dualgas a chruthú gur ceann de na cúiseanna a shonraítear in Airteagal 36(2) ba chúis leis an gcaillteanas, leis an damáiste nó leis an moill seachadta.

2. Má shuíonn an t-iompróir, ag féachaint d'imhosca cáis áirithe, go bhféadfadh an cailteanas nó an damáiste eascairt as priacal amháin nó níos mó de na priacail speisialta dá dtagraítear in Airteagal 36(3), toimhdeofar gur as priacal den sórt sin a d'eascair sé. Beidh de cheart ag an duine a mbeidh teidlíocht aige a chruthú, áfach, nach raibh an cailteanas ná an damáiste inchurtha go hiomlán nó go páirteach i leith ceann de na priacail sin.

Airteagal 38

Iompróirí comhleanúnacha

Más líon iompróirí comhleanúnacha a dhéanann iompar atá faoi rialú aon chonartha amháin, tiocfaidh gach iompróir, de bhíthin an bagáiste i dteannta an dearbháin chláráithe bagáiste nó an fheithicil i dteannta an dearbháin iompair a thógáil idir lámha, chun bheith ina pháirtí sa chonradh iompair maidir leis an mbagáiste a chur ar aghaidh nó na feithiclí a iompar, i gcomhréir le téarmaí an dearbháin chláráithe bagáiste nó an dearbháin iompair agus glacfaidh sé air féin na hoibleagáidí a eascraíonn as sin. I gcás den sórt sin beidh gach iompróir freagrach as an iompar thar an mbealach ar fad go dtí an seachadadh.

Airteagal 39

Iompróir ionadach

1. I gcás inar chuir an t-iompróir comhlíonadh an chúraim iompair, go hiomlán nó go páirteach, de chúram ar iompróir ionadach, bíodh nó ná bíodh sé de bhun cirt faoin gconradh iompair chun é sin a dhéanamh, leanfaidh an t-iompróir de bheith faoi dhliteanas i leith an iompair iomláin.

2. Forálacha uile na Rialacha Comhionanna seo lena rialaítear dliteanas an iompróra, beidh feidhm acu freisin ar dhliteanas an iompróra ionadaigh i leith an iompair arna dhéanamh aige. Beidh feidhm ag Airteagal 48 agus ag Airteagal 52 má thionscnaítear caingean in aghaidh na seirbhíseach nó aon duine eile ar bhain an t-iompróir ionadach úsáid as a sheirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh.

3. Aon chomhaontú speisialta faoina nglacann an t-iompróir oibleagáidí air nach bhforchuirtear leis na Rialacha Comhionanna seo nó faoina dtarscaoileann sé cearta arna dtabhairt leis na Rialacha Comhionanna seo, ní bheidh aon éifeacht aige i leith an iompróra ionadaigh mura mbeidh glactha aige leis an gcomhaontú sin go sainráite agus i scríbhinn. Cibé acu ar ghlac nó nár ghlac an t-iompróir ionadach leis, leanfaidh an t-iompróir fós de bheith faoi cheangal aon oibleagáidí nó aon tarscaoilí a thig ó chomhaontú speisialta den sórt sin.

4. I gcás ina mbeidh agus a mhéid a bheidh an t-iompróir agus an t-iompróir ionadach araon faoi dhliteanas, beidh a ndhliteanas ina dhliteanas comhpháirteach agus leithleach.

5. Méid comhiomlán an chúitimh a bheidh le hóc ag an iompróir, ag an iompróir ionadach agus ag a seirbhísigh agus aon daoine eile a mbaineann siad úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh, ní rachaidh sé thar na teorainneacha dá bhforáiltear sna Rialacha Comhionanna seo.

6. Ní dhéanfaidh an tAirteagal seo dochar do chearta cúlraigh a d'fhéadfadh a bheith ann idir an t-iompróir agus an t-iompróir ionadach.

Airteagal 40

Toimhde an chaillteanais

1. Féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige, gan a bheith de cheangal air tuilleadh cruthúnais a thabhairt, a mheas go bhfuil mír bagáiste cailte nuair nach ndearnadh í a sheachadadh ná a chur ar fáil dó laistigh de cheithre lá dhéag ón lá a rinneadh iarraidh ar sheachadadh i gcomhréir le hAirteagal 22(3).

2. Má aisghabhatar mír bagáiste a measadh a bheith cailte laistigh de bhliain ón iarraidh ar sheachadadh, caithfidh an t-iompróir fógra a thabhairt don duine a mbeidh teidlíocht aige más eol a sheoladh nó más féidir é a fhionnadh.

3. Laistigh de thríocha lá ón bhfógra dá dtagraítear i mír 2 a fháil, féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige a éileamh go ndéanfaí an mhír bagáiste a sheachadadh dó. Sa chás sin, caithfidh sé na muirir a íoc i leith iompar na míre ón áit a coin-sínithe go dtí an áit ina ndéantar í a sheachadadh agus an cúiteamh a fuarthas a aisíoc lúide, más iomchuí, aon chostas a áiríodh ann. Ar a shon sin, coinneoidh sé a chearta, dá bhforáiltear in Airteagal 43, chun cúiteamh a éileamh as moill ar sheachadadh.

4. Mura ndéantar mír bagáiste a aisghabhadh a éileamh laistigh den tréimhse a shonraítear i mír 3 nó má aisghabhatar í níos mó ná bliain tar éis na hiarrata ar sheachadadh, déanfaidh an t-iompróir í a dhiúscairt i gcomhréir leis na dlíthe agus na saintreoracha atá i bhfeidhm san áit ina bhfuil an mhír bagáiste.

*Airteagal 41***Cúiteamh as cailteanas**

1. I gcás ina gcaillfear bagáiste cláraithe, go hiomlán nó go páirteach, caithfidh an t-iompróir a íoc mar a leanas, d'eisiamh gach damáiste eile:

- (a) má chruthaítear méid an chailteanais nó an damáiste a rinneadh, cúiteamh is ionann leis an méid sin ach nach mó ná 80 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise atá in easnamh nó 1 200 aonad cuntais in aghaidh gach míre bagáiste;
- (b) mura suitear méid an chailteanais nó an damáiste a rinneadh, damáistí leachtaithe 20 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise atá in easnamh nó 300 aonad cuntais in aghaidh gach míre bagáiste.

Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair modh an chúitimh, cibé acu in aghaidh gach cileagraim atá in easnamh nó in aghaidh gach míre bagáiste.

2. Caithfidh an t-iompróir ina theannta sin an muirear ar iompar an bhagáiste agus na suimeanna eile a íocadh i ndáil le hiompar na míre cailte a aisíoc maille leis na dleachtanna custaim agus na dleachtanna máil a íocadh cheana.

*Airteagal 42***Cúiteamh as damáiste**

1. I gcás damáiste do bhagáiste cláraithe, caithfidh an t-iompróir cúiteamh is ionann le cailteanas luacha an bhagáiste a íoc, d'eisiamh gach damáiste eile.

2. Ní rachaidh an cúiteamh thar:

- (a) an méid a bheadh iníoctha i gcás cailteanais iomláin, má chaill an bagáiste go léir luach de dheasca damáiste;
- (b) an méid a bheadh iníoctha dá gcaillfí an chuid sin, murar chaill ach cuid den bhagáiste luach de dheasca damáiste.

*Airteagal 43***Cúiteamh as moill ar sheachadadh**

1. I gcás moille ar sheachadadh bagáiste chláráithe, caithfidh an t-iompróir na méideanna seo a leanas a íoc as gach tréimhse iomlán de cheithre uair is fiche tar éis an seachadadh a iarradh, ach faoi réir uastréimhse ceithre lá dhéag:

- (a) má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla cailteanas nó damáiste dá bharr sin, cúiteamh is ionann le méid an chailteanais nó an damáiste suas le huasmhéid 0,80 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise den bhagáiste nó 14 aonad cuntais in aghaidh gach míre bagáiste a seachadadh go déanach;
- (b) mura gcruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla cailteanas nó damáiste dá bharr sin, damáistí leachtaithe 0,14 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise den bhagáiste nó 2,80 aonad cuntais in aghaidh gach míre bagáiste a seachadadh go déanach.

Cinnfear leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair modhanna an chúitimh, cibé acu in aghaidh gach cileagraim atá in easnamh nó in aghaidh gach míre bagáiste.

2. I gcás chailteanais iomlán an bhagáiste, ní bheidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha de bhreis ar an gcúiteamh dá bhforáiltear in Airteagal 41.

3. I gcás pháirt chailteanais an bhagáiste, beidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha in aghaidh na coda sin den bhagáiste nár cailleadh.

4. I gcás damáiste do bhagáiste nach dtig de thoradh moille ar sheachadadh, beidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha, i gcás inar iomchuí, de bhreis ar an gcúiteamh dá bhforáiltear in Airteagal 42.

5. Ní rachaidh an cúiteamh iomlán dá bhforáiltear i mír 1, i dteannta an chúitimh is iníoctha faoi Airteagal 41 agus faoi Airteagal 42, ar aon chúinse thar an gcúiteamh a bheadh iníoctha i gcás chailteanais iomlán an bhagáiste.

ROINN 3

Feithiclí*Airteagal 44***Cúiteamh as moill**

1. I gcás moille ar luchtú ar chúis is inchurtha i leith an iompróra nó moill ar sheachadadh feithicle, má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla cailiteanas nó damáiste dá bharr sin, caithfidh an t-iompróir cúiteamh a íoc nach rachaidh thar mhéid an mhuirir ar iompar.

2. I gcás moille ar luchtú ar chúis is inchurtha i leith an iompróra, má roghnaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gan dul ar aghaidh leis an gconradh iompair, aisíofar an muirear ar iompar leis. Ina theannta sin, má chruthaíonn sé gur tharla cailiteanas nó damáiste de dheasca na moille, féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige cúiteamh a éileamh nach rachaidh thar mhéid an mhuirir ar iompar.

*Airteagal 45***Cúiteamh as cailiteanas**

I gcás cailiteanais iomláin nó páirt-chailiteanais feithicle, déanfar an cúiteamh is iníoctha leis an duine a mbeidh teidlíocht aige a ríomh ar bhonn ghnáthluach na feithicle. Ní rachaidh sé thar 8 000 aonad cuntais. Measfar gur feithicil leithleach í leantóir luchtaithe nó leantóir díluchtaithe.

*Airteagal 46***Dlíteanas i leith earraí eile**

1. Maidir le hearraí a fhágtar san fheithicil nó atá i mboscaí (e.g. boscaí bagáiste nó boscaí scíonna) atá daingnithe don fheithicil, ní bheidh an t-iompróir faoi dhlíteanas ach i leith cailiteanais nó damáiste a tharlaíonn ar air féin atá an locht gur tharla sé. Ní rachaidh an cúiteamh iomlán is iníoctha thar 1 400 aonad cuntais.

2. A mhéid a bhaineann le hearraí a stuáiltear ar an taobh amuigh den fheithicil, lena n-áirítear na boscaí dá dtagraítear i mír 1, ní bheidh an t-iompróir faoi dhlíteanas i leith earraí atá ar an taobh amuigh den fheithicil ach amháin má chruthaítear gur tharla an cailiteanas nó an damáiste de dheasca gnímh nó neamhghnímh a rinne an t-iompróir le hintinn cailiteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh cailiteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.

*Airteagal 47***An dlí is infheidhme**

Faoi réir fhorálacha na Ranna seo, beidh feidhm maidir le feithiclí ag forálacha Roinn 2 a bhaineann le dlíteanas i leith bagáiste.

Caibidil IV

Forálacha Comhchoiteanna*Airteagal 48***An ceart a chailliúint chun teorainneacha le dlíteanas a agairt**

Ní bheidh feidhm ag na teorainneacha le dlíteanas dá bhforáiltear sna Rialacha Comhionanna seo i dteannta na bhforálacha den dlí náisiúnta lena dteorannaítear an cúiteamh go méid socraithe, má chruthaítear gur tharla an cailiteanas nó an damáiste de dheasca gnímh nó neamhghnímh a rinne an t-iompróir le hintinn cailiteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh cailiteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.

*Airteagal 49***Comhshó agus ús**

1. I gcás inar gá suimeanna a shonraítear in airgeadra eachtrach a chomhshó chun an cúiteamh a ríomh, déanfar an comhshó ag an ráta malairte is infheidhme lá íoctha an chúitimh in áit íoctha an chúitimh.

2. Féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige ús ar an gcúiteamh a éileamh, a dhéanfar a ríomh ag cúig faoin gcéad in aghaidh na bliana, ó dháta an éilimh dá bhforáiltear in Airteagal 55 nó, mura ndearnadh éileamh den sórt sin, ón lá a tionscnaíodh imeachtaí dlíthiúla.
3. I gcás cúitimh is iníoctha de bhun Airteagal 27 agus Airteagal 28, áfach, ní fhabhróidh ús ach ón lá a tharla na teagmhais is ábhartha chun méid an chúitimh a mheas, más déanaí an lá sin ná lá an éilimh nó an lá a tionscnaíodh imeachtaí dlíthiúla.
4. I gcás bagáiste, ní bheidh ús iníoctha ach amháin más mó an cúiteamh ná 16 aonad cuntais in aghaidh an dearbháin chláráithe bagáiste.
5. I gcás bagáiste, mura gcuireann an duine a mbeidh teidlíocht aige na doiciméid tacaíochta is gá chun an t-éileamh a shocrú go críochnaitheach faoi bhráid an iompróra laistigh de thréimhse réasúnach arna deonú dó, ní fhabhróidh aon ús idir dul in éag na tréimhse sin agus taisceadh iarbhír na ndoiciméad.

Airteagal 50

Dlíteanas i gcás taismí núicléacha

Saorfar an t-iompróir ó dhlíteanas de bhun na Rialacha Comhionanna seo i leith cailiteanais nó damáiste de dheasca taisme núicléiche nuair is oibreoir gléasra núicléach nó duine eile a ghabhann a ionad atá faoi dhlíteanas i leith an chailiteanais nó an damáiste de bhun dlíthe agus saintreoracha Stáit lena rialaítear an dlíteanas i réimse an fhuinnimh núicléach.

Airteagal 51

Daoine a bhfuil an t-iompróir faoi dhlíteanas thar a gceann

Beidh an t-iompróir faoi dhlíteanas thar ceann a sheirbhíseach agus daoine eile a mbaineann sé úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh, i gcás ina mbeidh na seirbhísigh sin agus na daoine eile sin ag gníomhú faoi raon a bhfeidhmeanna. Measfar gur daoine a mbaineann an t-iompróir úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh iad bainisteoirí an bhon-neagair iarnróid ar a ndéantar an t-iompar.

Airteagal 52

Caingne eile

1. I ngach cás ina mbeidh feidhm ag na Rialacha Comhionanna seo, ní fhéadfar aon chaingean a thionscnamh i ndáil le dlíteanas, is cuma cad iad na forais, ach amháin faoi réir na gcoinníollacha agus na dteorainneacha a leagtar síos sna Rialacha Comhionanna seo.
2. Is amhlaidh a bheidh maidir le haon chaingean arna tabhairt in aghaidh na seirbhíseach nó na ndaoine eile a bhfuil an t-iompróir faoi dhlíteanas thar a gceann de bhun Airteagal 51.

TEIDEAL V

DLITEANAS AN PHAISINÉARA

Airteagal 53

Prionsabail speisialta an dlíteanais

Beidh an paisinéir faoi dhlíteanas don iompróir i leith aon chailiteanais nó damáiste:

- (a) a leanfaidh as mainneachtain an phaisinéara a chuid oibleagáidí a chomhlíonadh
 1. de bhun Airteagal 10, Airteagal 14 agus Airteagal 20,
 2. de bhun na bhforálacha speisialta maidir le hiompar feithiclí atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, nó
 3. de bhun an Rialacháin maidir le hIompar Idirnáisiúnta Earraí Contúirteacha d'Iarnród (RID), nó
- (b) arb é ba chúis leis na hearraí agus na hainmhithe a thugann an paisinéir in éineacht leis,

mura gcruthaíonn sé gurb é ba chúis leis an gcaillteanas nó an damáiste imthosca nárbh fhéidir leis a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarbhairtí a chosc, cé gur fheidhmigh sé an dúthacht is gá do phaisinéir consiasach. Ní dhéanfaidh an fhoráil seo aon difear do dhlíteanas an iompróra de bhun Airteagal 26 agus Airteagal 33(1).

TEIDEAL VI

DEARBHÚ NA gCEART

*Airteagal 54***Páirt-chailteanas nó damáiste a fhionnadh**

1. I gcás ina bhfaighidh an t-iompróir amach nó i gcás ina dtoimhdeoidh an t-iompróir, nó i gcás ina líomhnóidh an duine, a mbeidh teidlíocht aige gur tharla páirt chailteanas earra a iompraítear faoi chúram an iompróra (bagáiste, feithiclí), nó i gcás ina ndearnadh damáiste dó, caithfidh an t-iompróir tuarascáil a dhréachtú láithreach, i láthair an duine a mbeidh teidlíocht aige más féidir, lena sonrú, de réir chineál an chailteanais nó an damáiste, bail an earra agus, a mhéid is féidir, méid an chailteanais nó an damáiste, an chúis a bhí leis agus an uair a tharla sé.
2. Caithfear cóip den tuarascáil a chur ar fáil saor in aisce don duine a mbeidh teidlíocht aige.
3. I gcás nach nglacfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige leis na conclúidí sa tuarascáil, féadfaidh sé a iarraidh go ndéanadh saineolaí arna cheapadh ag na páirtithe sa chonradh iompair nó ag cúirt nó binse bail an bhabáiste nó na feithicle agus cúis agus méid an chailteanais nó an damáiste a fhionnadh. Beidh an nós imeachta a bheidh le leanúint á rialú ag dlíthe agus saintreoracha an Stáit ina ndéantar an fionnadh sin.

*Airteagal 55***Éilimh**

1. Caithfear éilimh a bhaineann le dliteanas an iompróra i gcás báis phaisinéirí, nó i gcás díobhála pearsanta dóibh, a dhírú i scríbhinn chuig an iompróir ar féidir caingean a thabhairt ina choinne. I gcás iompair atá faoi rialú conartha aonair agus arna chur i gcrích ag iompróirí comhleanúnacha, féadfar na héilimh a dhírú freisin chuig an gcéad iompróir nó chuig an iompróir deireanach chomh maith leis an iompróir a bhfuil a phríomháit ghnó nó an brainse nó an ghníomhaireacht a thug an conradh iompair i gcrích sa Stát ina bhfuil sainchónaí nó gnáthchónaí ar an bpaisinéir.
2. Caithfear éilimh eile a bhaineann leis an gconradh iompair a dhírú i scríbhinn chuig an iompróir a shonraítear in Airteagal 56(2) agus (3).
3. Tabharfar ar aird na doiciméid sin a measann an duine a mbeidh teidlíocht aige gur cuí iad a thaisceadh leis an éileamh, an leagan bunaidh nó cóipeanna díobh, i gcás inar iomchuí, agus na cóipeanna arna ndeimhniú go cuí má éilíonn an t-iompróir amhlaidh. Nuair a shocrófar éileamh, féadfaidh an t-iompróir a cheangal go dtabharfar suas an ticéad, an dearbhán cláraithe bagáiste agus an dearbhán iompair.

*Airteagal 56***Iompróirí a bhféadfar caingean a thabhairt ina gcoinne**

1. Is in aghaidh an iompróra a bheidh faoi dhliteanas de bhun Airteagal 26(5) amháin a fhéadfar caingean a thabhairt a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás báis phaisinéirí, nó i gcás díobhála pearsanta dóibh.
2. Faoi réir mhír 4, is in aghaidh an chéad iompróra, in aghaidh an iompróra dheireanaigh nó in aghaidh an iompróra a rinne an chuid sin den iompair ar lena linn a tharla an teagmhas ba chúis leis na himeachtaí, agus ina aghaidh sin amháin, a fhéadfar caingne eile arna dtabhairt ag paisinéirí a bheidh bunaithe ar an gconradh iompair a thabhairt.
3. I gcás iompair arna dhéanamh ag iompróirí comhleanúnacha, nuair a dhéanfar an t-iompróir a chaithfidh an bagáiste nó an fheithicil a sheachadadh a lua le toiliú uaidh ar an dearbhán cláraithe bagáiste nó ar an dearbhán iompair, féadfar caingean a thabhairt ina choinne i gcomhréir le mír 2 fiú mura bhfuair sé an bagáiste nó an fheithicil.
4. Caingean chun suim a íocadh de bhun an chonartha iompair a ghnóthú, féadfar í a thabhairt in aghaidh an iompróra a bhailigh an tsuim sin nó in aghaidh an iompróra ar bailíodh thar a cheann í.
5. Féadfar caingean a thabhairt in aghaidh iompróra seachas na hiompróirí a shonraítear i mír 2 agus i mír 4 nuair a thionófar mar fhrithéileamh nó mar eisceacht í in imeachtaí a bhaineann leis an bpríomhéileamh a bheidh bunaithe ar an gconradh iompair céanna.
6. A mhéid a bheidh feidhm ag na Rialacha Comhionanna seo ar an iompróir ionadach, féadfar caingean a thabhairt ina choinne freisin.
7. Má bhíonn rogha ag an ngearánaí idir líon iompróirí, múchfar a cheart chun rogha a dhéanamh a luaithe a thabharfaidh sé caingean in aghaidh duine díobh; beidh feidhm ag an méid seo freisin i gcás ina mbeidh rogha ag an ngearánaí idir iompróir amháin nó níos mó agus iompróir ionadach.

*Airteagal 58***Múchadh cirt chaingne i gcás báis nó díobhála pearsanta**

1. Aon cheart caingne ag an duine a mbeidh teidlíocht aige a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás báis phaisinéirí, nó i gcás díobhála pearsanta dóibh, múchfar é i gcás nach dtabharfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige fógra faoin tionóisc a tharla don phaisinéir do dhuine de na hiompróirí a bhféadfar éileamh a dhíriú chuige i gcomhréir le hAirteagal 55(1), laistigh de dhá mhí dhéag ón dáta ar tháinig sé ar an eolas faoin gcaillteanas nó faoin damáiste. I gcás ina dtabharfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige fógra faoin tionóisc ó bhéal don iompróir, cuirfidh an t-iompróir admháil maidir leis an bhfógra sin ó bhéal ar fáil dó.
2. Ar a shon sin, ní mhúchfar an ceart caingne
 - (a) i gcás inar dhírigh an duine a mbeidh teidlíocht aige éileamh chuig duine de na hiompróirí a shonraítear in Airteagal 55(1) laistigh den tréimhse dá bhforáiltear i mír 1;
 - (b) i gcás ina bhfuair an t-iompróir atá faoi dhliteanas amach ar dhóigh eile laistigh den tréimhse dá bhforáiltear i mír 1 eolas ar an tionóisc a tharla don phaisinéir;
 - (c) i gcás inar tugadh fógra faoin tionóisc, nó i gcás inar tugadh go déanach é, de dheasca imthosca nach inchurtha i leith an duine;
 - (d) má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur locht an iompróra ba chúis leis an tionóisc.

*Airteagal 59***Múchadh cirt chaingne a eascraíonn as iompar bagáiste**

1. Le glacadh an bhagáiste ag an duine, múchfar gach ceart caingne in aghaidh an iompróra a eascraíonn as an gconradh iompair i gcás páirt chaillteanais, damáiste nó moille ar sheachadadh.
2. Ar a shon sin, ní mhúchfar an ceart caingne:
 - (a) i gcás páirt chaillteanais nó damáiste,
 1. i gcás inar fionnadh an cailteanas nó an damáiste i gcomhréir le hAirteagal 54 sular ghlac an duine a mbeidh teidlíocht aige leis an mbagáiste,
 2. más de locht an iompróra amháin a fágadh ar lár an fionnadh ba chóir a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 54;
 - (b) i gcás cailteanais nó damáiste nach léir agus a fionnadh tar éis don duine an bagáiste a ghlacadh,
 1. i gcás ina n-iarrfaidh an duine fionnadh i gcomhréir le hAirteagal 54 díreach tar éis dó an cailteanas nó an damáiste a bhrath agus tráth nach déanaí ná trí lá tar éis dó an bagáiste a ghlacadh, agus
 2. ina theannta sin, i gcás ina gcruthóidh sé gur tharla an cailteanas nó an damáiste idir an t-am a thóg an t-iompróir an bagáiste idir lámha agus am an tseachadta;
 - (c) i gcás moille ar sheachadadh, má rinne an duine, a mbeidh teidlíocht aige laistigh de lá is fiche, a chearta a dhearbhu in aghaidh duine de na hiompróirí a shonraítear in Airteagal 56(3);
 - (d) i gcás ina gcruthóidh an duine a mbeidh teidlíocht aige gur locht an iompróra ba chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste.

*Airteagal 60***Caingne a theorannú**

1. Is é a bheidh sa tréimhse teorann le haghaidh caingne a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás báis phaisinéirí, nó i gcás díobhála pearsanta dóibh:
 - (a) i gcás paisinéara, trí bliana ón lá tar éis na tionóisce;
 - (b) i gcás daoine eile, a mbeidh teidlíocht acu trí bliana ón lá tar éis don phaisinéir bás a fháil, faoi réir uasteorann cúig bliana ón lá tar éis na tionóisce.

2. Bliain amháin a bheidh sa tréimhse teorann le haghaidh caingne a eascraíonn as an gconradh iompair. Ar a shon sin, dhá bhliain a bheidh sa tréimhse teorann i gcás caingne maidir le cailteanas nó damáiste de dheasca gnímh nó neamhghnímh a rinne an t-iompróir le hintinn cailteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh cailteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.

3. Beidh feidhm ag an tréimhse teorann dá bhforáiltear i mír 2 maidir le caingne:

(a) le haghaidh cúitimh ar chaillteanas iomlán, ón gceathrú lá déag tar éis don tréimhse dá bhforáiltear in Airteagal 22(3) dul in éag;

(b) le haghaidh cúitimh ar pháirt-chaillteanas, ar dhamáiste nó ar mhoill ar sheachadadh, ó lá an tseachadta;

(c) i ngach cás eile a bhaineann le hiompar paisinéirí, ón lá a rachaidh bailíocht an ticéid in éag.

Ní chuirfear an lá a shonraítear do theacht i bhfeidhm na tréimhse teorann in áireamh sa tréimhse.

4. [...]

5. [...]

6. Seachas sin, beidh fionraí agus briseadh tréimhsí teorann faoi rialú ag an dlí náisiúnta.

TEIDEAL VII

CAIDREAMH IDIR IOMPRÓIRÍ

Airteagal 61

Cionroinnt an mhuirir ar iompar

1. Caithfidh aon iompróir a bhailigh muirear ar iompar nó ar chóir dó muirear ar iompar a bhailiú a sciartha faoi seach den mhuirear sin a íoc leis na hiompróirí lena mbaineann. Socrófar na modhanna íoctha le comhaontú idir na hiompróirí.

2. Beidh feidhm ag Airteagal 6(3), Airteagal 16(3) agus Airteagal 25 ar an gcaidreamh idir iompróirí comhleanúnacha.

Airteagal 62

Ceart cúláraigh

1. Beidh ceart cúláraigh ag iompróir a d'íoc cúiteamh de bhun na Rialacha Comhionanna seo in aghaidh na n-iompróirí a bhí páirteach san iompar i gcomhréir leis na forálacha seo a leanas:

(a) is é an t-iompróir ba chúis leis an gcaillteanas nó an damáiste, agus eisean amháin, a bheidh faoi dhliteanas ina leith;

(b) nuair is líon iompróirí is chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste, beidh gach duine díobh faoi dhliteanas i leith an chaillteanais nó an damáiste a chúisigh sé; mura féidir idirdhealú den sórt sin a dhéanamh, déanfar méid an chúitimh a chionroinnt eatarthu i gcomhréir le pointe (c);

(c) mura féidir a chruthú cén t-iompróir is cúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste, déanfar méid an chúitimh a chionroinnt idir na hiompróirí go léir a bhí páirteach san iompar, seachas iad siúd a chruthaíonn nach iad a chúisigh an cailteanas nó an damáiste; beidh an cionroinnt sin i gcomhréir lena sciartha faoi seach den mhuirear ar iompar.

2. I gcás duine de na hiompróirí a bheith dócmhainneach, déanfar an sciar a bheidh dlite de agus gan íoc aige a chionroinnt idir na hiompróirí eile a bhí páirteach san iompar i gcomhréir lena sciartha faoi seach den mhuirear ar iompar.

Airteagal 63

An nós imeachta cúláraigh

1. Ní fhéadfaidh an t-iompróir a ndéantar ceart cúláraigh a fheidhmiú ina choinne de bhun Airteagal 62 bailíocht na hío-caíochta a rinne an t-iompróir a bheidh ag feidhmiú an chirt cúláraigh a dhíospóid nuair is cúirt nó binse a chinn an cúiteamh agus nuair a tugadh deis idiragartha sna himeachtaí don iompróir céadluaite a fuair fógra cuí i dtaobh na n-imeachtaí. Cinfidh an chúirt nó an binse ar tugadh an phríomhchainingean os a comhair nó os a chomhair an t-am a cheadófar don fhógra sin faoi na himeachtaí agus don idiragairt sna himeachtaí.

2. Caithfidh iompróir a fheidhmeoidh a cheart cúlraigh a éileamh a thíolacadh in aon imeachtaí amháin in aghaidh na n-iompróirí go léir nach bhfuil socrú déanta aige leo; dá uireasa sin caillfidh sé a cheart cúlraigh i gcás na n-iompróirí siúd nach ndearna sé imeachtaí a thionscnamh ina gcoinne.
3. Tabharfaidh an chúirt nó an binse a cinneadh nó a chinneadh in aon bhreith amháin maidir leis na héilimh cúlraigh go léir a thugtar os a comhair nó os a chomhair.
4. Féadfaidh iompróir ar mian leis a cheart cúlraigh a fhorfheidhmiú a chaingean a thabhairt os comhair chúirt nó bhinse an Stáit ina bhfuil a phríomháit ghnó ag ceann de na hiompróirí a bhí páirteach san iompar, nó an brainse nó an ghníomhaireacht a thug an conradh iompair i gcrích.
5. I gcás ina dtabharfar caingean in aghaidh líon iompróirí, beidh an t-iompróir is gearánaí i dteideal an chúirt nó an binse a dtionscnóidh sé na himeachtaí os a comhair nó os a chomhair a roghnú as na cúirteanna agus na binsí a bheidh inniúil de bhun mhír 4.
6. Ní fhéadfar imeachtaí cúlraigh a cheangal le himeachtaí maidir le cúiteamh arna dtionscnamh ag an duine a mbeidh teidlíocht aige faoin gconradh iompair.

Airteagal 64

Comhaontuithe a bhaineann le cúlárach

Féadfaidh na hiompróirí comhaontuithe a chur i gcrích lena ndéantar maolú ar Airteagal 61 agus ar Airteagal 62.

*IARSCRÍBHINN II***ÍOSMHÉID FAISNÉISE LE CUR AR FÁIL AG GNÓTHAIS IARNRÓID AGUS/NÓ DÍOLTÓIRÍ TICÉAD****Cuid I: Faisnéis roimh an turas**

Coinníollacha ginearálta is infheidhme ar an gconradh

Amchláir agus coinníollacha don turas is tapúla

Amchláir agus coinníollacha do na táillí is ísle

Inrochtaineacht, coinníollacha rochtana agus áiseanna ar bord do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe

Inrochtaineacht agus coinníollacha rochtana do rothair

Fáil ar shuíocháin i láthair chaite tobac agus láthair gan cead caite tobac, den chéad ghrád agus den dara grád, couchettes agus carráistí codlata

Aon ghníomhaíochtaí ar dóigh dóibh seirbhísí a bhriseadh nó iad a mhoilliú

Seirbhísí atá ar fáil ar bord

Nósanna imeachta chun bagáiste cailte a éileamh ar ais

Nósanna imeachta chun gearáin a thíolacadh.

Cuid II: Faisnéis le linn an turais

Seirbhísí ar bord

An chéad stáisiún eile

Moilleanna

Príomhsheirbhísí naisc

Ceisteanna slándála agus sábháilteachta.

*IARSCRÍBHINN III***ÍOSCHAIGHDEÁIN CHÁILÍOCHTA SEIRBHÍSE**

Faisnéis agus ticéid

Poncúlacht seirbhísí, agus prionsabail ghinearálta chun déileáil le briseadh seirbhísí

Cealuithe seirbhísí

Glaineacht an rothra agus áiseanna stáisiúin (cáilíocht an aeir sna carráistí, sláinteachas na n-áiseanna sláintíochta, etc.)

Suirbhé ar shásamh na gcustaiméirí

Láimhseáil gearán, aisiocaíochtaí agus cúiteamh as neamhchomhlíonadh na gcaighdeán cáilíochta seirbhíse

Cúnamh a sholáthrófar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

**RIALACHÁN (CE) UIMH. 1372/2007 Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE
an 23 Deireadh Fómhair 2007**

**Iena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 577/98 ón gComhairle maidir le suirbhé samplach ar an bhfórsa
saothair a eagrú sa Chomhphobal**

(Téacs atá ábhartha maidir leis an LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 285(1) de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar síos in Airteagal 251 den Chonradh ⁽¹⁾,

De bharr an méid seo a leanas:

- (1) I gcomhréir le Straitéis Liospóin, agus mar a daingníodh san athbhreithniú meántearma a rinneadh uirthi in 2005, caithfidh an Eoraip a beartais a dhírú níos grinne ar an bhfás agus ar an bhfostaíocht chun spriocanna Liospóin a bhaint amach.
- (2) Cuireann forbairt an Chomhphobail agus oibriú an mhargaidh inmheánaigh leis an ngá atá ann le faisnéis inchoimparáide a cheadódh measúnú a dhéanamh ar an tionchar atá ag struchtúr pá agus ag dáileadh pá ar an margadh saothair, go háirithe mar mhodh anailíse ar an dul chun cinn atá á dhéanamh maidir leis an gcomhtháthú eacnamaíoch agus sóisialta.
- (3) Chun na cúraimí atá leagtha air a chur i gcrích, teastaíonn sonraí ón gCoimisiún maidir le haicmiú pá de réir tréithe socheacnamaíocha agus fosta de réir cineálacha éagsúla fostaíochta íochta, sonraí atá riachtanach chun anailís a dhéanamh agus chun tuiscint a fháil ar an margadh saothair agus ar na hathruithe atá ag tarlú i struchtúr an mhargaidh saothair. Óna thaobh sin de, aithnítear go forleathan na buntáistí a bhaineann le sonraí a bheith ar fáil faoi phá de réir deicílí i gcomparáid le tréithe fostaíochta eile.
- (4) Is é an Suirbhé ar an bhFórsa Saothair sa Chomhphobal, go bunúsach, an chéad fhoinsé tagartha faisnéise ar an margadh saothair san Aontas Eorpach, agus is é an fhoinsé is údarásaí é, agus ba cheart go mbeadh faisnéis faoi

phá, mar athróg bhunúsach a mhíneodh iompraíocht an mhargaidh saothair, ina gné chaighdeánach den suirbhé sin ionas go mbeifí in ann anailís níos iomláine a dhéanamh ar mhargaí saothair.

- (5) Chuathas i gcomhairle leis an gCoiste um an gClár Staidrimh, a bunaíodh le Cinneadh 89/382/CEE ón gComhairle, Euratom ⁽²⁾, i gcomhréir le hAirteagal 3 den Chinneadh sin.
- (6) Ba cheart mar sin Rialachán (CE) Uimh. 577/98 ⁽³⁾ ón gComhairle a leasú dá réir sin,

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

Airteagal 1

Leasaítear leis seo Rialachán (CE) Uimh. 577/98 mar a leanas:

1. in Airteagal 4(1), cuirtear an méid seo a leanas in ionad phointe (1):

‘(1) pá ón bpríomhphost;’;

2. cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 6:

‘Airteagal 6

Na torthaí a tharchur

Laistigh de dhá sheachtain déag ó dheireadh na tréimhse tagartha, cuirfidh na Ballstáit torthaí an tsuirbhé ar aghaidh chuig Eurostat, gan aithinteoirí díreacha.

I gcás ina n-úsáidfeadh sonraí riaracháin chun sonraí a fhreagraíonn don tréith shuirbhé “pá ón bpríomhphost” a sholáthar, féadfar na sonraí sin a chur ar aghaidh chuig Eurostat laistigh d’aon mhí is fiche ó dheireadh na tréimhse tagartha.’

⁽¹⁾ Tuairim ó Pharlaimint na hEorpa an 10 Iúil 2007 (gan foilsiú fós san Iris Oifigiúil) agus Cinneadh ón gComhairle an 9 Deireadh Fómhair 2007.

⁽²⁾ IO L 181, 28.6.1989, lch. 47.

⁽³⁾ IO L 77, 14.3.1998, lch. 3. Rialachán arna leasú go deireanach le Rialachán (CE) Uimh. 2257/2003 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (IO L 336, 23.12.2003, lch. 6).

Airteagal 2

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm ar an bhfichiú lá tar éis a fhoilsiú in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh in Strasbourg, 23 Deireadh Fómhair 2007

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán
H.-G. PÖTTERING

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán
M. LOBO ANTUNES
